

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет філології, історії та політико-юридичних наук
Кафедра прикладної лінгвістики

В11.043 Філологія (германські мови та літератури
(переклад включно), перша - німецька)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

ЛІНГВОРИТОРИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОВИ НІМЕЦЬКИХ НОВИН У ВИСВІТЛЕННІ МІЖНАРОДНИХ ПОДІЙ

студентки **Пліско Крістіни Миколаївни**

Науковий керівник
Лепухова Н.І., канд. філол. наук, доц.,
доцент кафедри прикладної лінгвістики

Рецензенти
Слаба О., к.філол.наук,
доцент кафедри германської філології
Київського національного
лінгвістичного університету

Міщенко Т.В., к.філол.наук, доц.,
доцент кафедри германської філології
та методики викладання іноземних мов

Завідувач кафедри прикладної лінгвістики

канд. пед. наук, доц., доцент кафедри
Тетяна ЧУВАКОВА

Ніжин – 2025

АНОТАЦІЯ

Магістерська робота присвячена дослідженню лінгвориторичних характеристик мови німецьких новин у висвітленні міжнародних подій. Актуальність теми зумовлена зростаючою роллю медіа у формуванні суспільних уявлень про глобальні процеси та необхідністю комплексного аналізу мовних і риторичних механізмів впливу, що визначають інтерпретацію інформації масовою аудиторією. У роботі новинний дискурс розглядається не лише як засіб інформування, а й як інструмент когнітивного та риторичного моделювання подій. У результаті дослідження встановлено, що риторичний вплив у німецькомовному новинному дискурсі має системний характер і реалізується через взаємодію лексико-граматичних засобів та риторичних стратегій, при домінуванні логос-стратегії, підтримуваної етосом і, в меншій мірі, пафосом. Теоретичне значення роботи полягає в уточненні понятійного апарату лінгвістичної риторики та поглибленні уявлень про механізми медійного впливу. Практична цінність дослідження визначається можливістю використання його результатів у курсах медіалінгвістики, риторики, дискурс-аналізу та формуванні навичок критичного читання медійних текстів.

Ключові слова: етос, логос, лінгвістична риторика, лінгвориторичні стратегії, новинний текст, пафос, риторичний вплив.

ABSTRACT

The master's thesis is devoted to the study of linguo-rhetorical characteristics of the language of German news in the coverage of international events. The relevance of the topic is обусловлена the growing role of the media in shaping public perceptions of global processes and the need for a comprehensive analysis of linguistic and rhetorical mechanisms of influence that determine how information is interpreted by the mass audience. In the thesis, news discourse is viewed not only as a means of informing but also as a tool for cognitive and rhetorical modeling of events.

The results of the study demonstrate that rhetorical influence in German-language news discourse is systemic in nature and is realized through the interaction of lexico-grammatical means and rhetorical strategies, with the dominance of the logos strategy, supported by ethos and, to a lesser extent, pathos. The theoretical significance of the research lies in refining the conceptual framework of linguistic rhetoric and deepening the understanding of mechanisms of media influence. The practical value of the study is determined by the possibility of applying its results in courses on media linguistics, rhetoric, discourse analysis, as well as in the development of critical reading skills in relation to media texts.

Keywords: ethos, logos, linguistic rhetoric, linguo-rhetorical strategies, news text, pathos, rhetorical influence.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ РИТОРИКИ	9
1.1. Поняття лінгвістичної риторики, її становлення та роль у медіа	9
1.2. Тексти новин як продукт медійного дискурсу	13
1.3. Особливості структурної організації новинних повідомлень	17
1.4. Специфіка текстів новин про міжнародні події	19
Висновки до Розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ НІМЕЦЬКИХ НОВИН ПРО МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ	23
2.1. Методологія аналізу лексико-граматичних засобів	23
2.2. Методологія аналізу стратегій впливу на аудиторію	24
Висновки до Розділу 2	28
РОЗДІЛ 3. ЛІНГВОРИТОРИЧНІ СПОСОБИ У НІМЕЦЬКИХ НОВИНАХ	30
3.1. Аналіз лексико-граматичних засобів вербалізації міжнародних подій	30
3.2. Реалізація лінгвориторичних стратегій в текстах новин	41
3.2.1. Лінгвориторична логос-стратегія	41
3.2.2. Взаємодія логос-старегії та етос-стратегії	48
3.2.3. Взаємодія логос-стратегії, етос-стратегії та пафос-стратегії	52
Висновки до Розділу 3	59
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	69

ВСТУП

Сучасний медіапростір відіграє ключову роль у формуванні уявлень про міжнародні події, створюючи не лише інформаційне середовище, а й когнітивні та емоційні рамки їхнього сприйняття. У добу можливостей сучасних комунікацій новини постають одним із провідних інструментів конструювання суспільної думки, адже саме через новинний дискурс реципієнти отримують первинну інтерпретацію фактів, оцінок і причинно-наслідкових зв'язків. Зазначене зумовлює необхідність комплексного вивчення мовних механізмів, що формують зміст і риторичний потенціал новинних повідомлень, зокрема тих, що стосуються міжнародної тематики.

Особливої ваги набуває аналіз лінгвориторичних характеристик мови новин, оскільки лінгвориторичні стратегії – апеляції до логосу, етосу та пафосу – визначають спосіб подання інформації, створюють ефект переконливості, впливають на інтерпретацію подій та структурують взаємодію журналіста і реципієнта. Реалізація лінгвориторичних стратегій знаходилася в полі зору таких науковців, як Ю. А. Лобода [12], Т. В. Міщенко [14], О. Мунтян [16], С. І. Потапенко [18], Н. І. Талавіра [24], що дало змогу дослідити взаємозв'язок між мовною формою, інтенцією комунікатора та очікуваннями адресата, однак ці дослідження проводилися на англійськомовних або україномовних матеріалах.

Актуальність роботи зумовлена потребою системного аналізу лінгвориторичних механізмів, що функціонують у німецькомовному новинному дискурсі, зокрема при висвітленні міжнародних подій, де особливо важливими є точність подачі інформації, нейтральність, прагматична збалансованість та здатність до впливу на інтерпретацію складних міжнародних процесів. Попри значну кількість праць, присвячених медіалінгвістиці, питання взаємодії лексико-граматичних засобів з лінгвориторичними стратегіями в текстах новин досі потребує більш поглибленого вивчення.

Об'єктом дослідження є німецькі новини про міжнародні події. **Предметом** – лінгвориторичні характеристики мови німецьких новин та механізми лінгвориторичного впливу на аудиторію.

Матеріалом дослідження слугують 150 новинних повідомлень провідних німецьких медіаплатформ: *Tagesschau, Spiegel, Die Zeit, FAZ, ZDF, Tagesspiegel*.

Мета роботи полягає в характеристиці мови німецьких новин у висвітленні міжнародних подій крізь призму лінгвориторики, зокрема через аналіз реалізації стратегій апеляції до логосу, етосу й пафосу.

Для досягнення мети передбачено розв'язання таких завдань:

1. узагальнити теоретичні підходи до розуміння медійного дискурсу та риторичних механізмів впливу;
2. описати лексико-стилістичні та граматичні засоби, що функціонують як маркери лінгвориторичного впливу;
3. визначити особливості реалізації лінгвориторичних стратегій апеляції до логосу, етосу та пафосу;
4. встановити системні взаємозв'язки між мовними засобами та лінгвориторичними механізмами;
5. здійснити кількісно-якісний аналіз частотності вживання лексико-граматичних та лінгвориторичних засобів у корпусі новинних текстів.

Методологічна основа дослідження охоплює метод аналізу й синтезу, що дозволив виокремити та систематизувати мовні одиниці, описовий метод для характеристики лінгвориторичних явищ, а також кількісно-якісний метод для визначення частотності та інтерпретації функціональних тенденцій.

Теоретичне значення роботи полягає в поглибленні наукових уявлень про природу лінгвориторичних механізмів новинного дискурсу та уточненні понятійно-категоріального апарату лінгвориторики.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що запропоновано комплексний підхід до аналізу мови новин, що поєднує лексико-граматичний і риторичний рівні опису та дає змогу всебічно охарактеризувати функціонування стратегій апеляції до логосу, етосу й пафосу.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох основних розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. У вступі обґрунтовується актуальність теми, визначаються об'єкт, предмет, мета й завдання дослідження, описуються методи та окреслюється наукова новизна й значення роботи. У першому розділі подано теоретичний фундамент дослідження: розкрито поняття лінгвістичної риторики, її становлення та роль у медіакомунікації; окреслено новини як продукт медійного дискурсу; описано структурні характеристики новинних повідомлень; виокремлено специфіку німецьких новин про міжнародні події. Розділ завершується проміжними висновками.

Другий розділ присвячено методологічним засадам. У ньому визначено методи аналізу лексико-стилістичних та граматичних засобів; подано методiku аналізу лінгвориторичних стратегій; описано способи опрацювання та систематизації фактичного матеріалу. Розділ містить висновки щодо ефективності застосованих методів.

Третій розділ є практично-аналітичним. У ньому здійснено аналіз лексико-стилістичних засобів, характерних для новинного дискурсу; охарактеризовано лінгвориторичні стратегії; детально описано три ключові стратегії – пафосу, етосу та логосу, із наведенням їх мовних індикаторів та функцій. Розділ завершується змістовними висновками.

Загальні висновки узагальнюють результати дослідження, визначають значення лінгвориторичних характеристик у формуванні інтерпретаційної моделі новин та окреслюють перспективи подальших наукових розвідок.

Загальний обсяг роботи становить 70 сторінок, з них основного тексту 63 сторінки.

Список використаної літератури складається з 53 джерел українською, німецькою та англійською мовами.

Додатки містять діаграми, що унаочнюють основні результати дослідження.

Апробація. Результати магістерського дослідження було апробовано у статті, двох тезах та виступі на конференції.

Стаття: Лінгвориторичні стратегії інтерпретації ризику: порівняльний аналіз матеріалів Spiegel.de та Frankfurter Allgemeine Zeitung. *Вісник студентського наукового товариства: збірник наукових праць здобувачів I-III рівнів вищої освіти* / за заг. ред. О. В. Лісовця. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2025. Вип. 33. С. 60-63.

Тези: 1. Синтаксична точність у німецьких новинах як засіб риторичного впливу. *Юність науки – 2025: збірник тез доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих учених* (м. Чернігів, 23–24 квітня 2025 р.). Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2025. С. 682–683.

2. Лінгвориторичний потенціал часток bloß, nur, eben, ja та doch у німецькомовному медійному дискурсі: *збірник тез доповідей XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Modern digital technologies and problems of their use»*, 24–26 листопада 2025 року, Прага, Чеська Республіка. С. 161-164.

Виступ на конференції: XIII Міжнародна науково-практична конференція «Modern digital technologies and problems of their use», 24–26 листопада 2025 року, Прага, Чеська Республіка. Тези доповіді: Лінгвориторичний потенціал часток bloß, nur, eben, ja та doch у німецькомовному медійному дискурсі.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ РИТОРИКИ

1.1. Поняття лінгвістичної риторики, її становлення та роль у медіа

Термін «лінгвістична риторика» позначає «комплексний напрям сучасного мовознавства, який охоплює як теоретичні, так і прикладні аспекти дослідження мовних засобів і прийомів, що використовуються суб'єктами комунікації з метою досягнення певних прагматичних ефектів, таких як переконання адресата, здійснення впливу, формування або коригування громадської думки, а також створення і підтримання певних образів чи інтерпретацій подій та явищ» [29, с. 41]. Науковці дослідили, що лінгвістична риторика як самостійний напрямок мовознавчих досліджень сформувалася у другій половині ХХ ст., хоча її витoki можна простежити ще з античних часів [4; 5; 26]. В основі цього сучасного напрямку лежать здобутки класичної риторики, яка зародилася у Стародавній Греції у V–IV ст. до н.е. і зосереджувалася переважно на мистецтві переконливої промови [4; 26; 31]. Такі видатні риторичні та філософські Антикності, як Аристотель, Цицерон, Квінтіліан, приділяли значну увагу вивченню механізмів впливу мови на адресата, виділяючи ключові риторичні засоби та прийоми, що забезпечують ефективність комунікації [20].

У процесі розвитку «риторики як науки про мистецтво переконання» відбувся поступовий перехід від вивчення переважно ораторського мистецтва до ширшого спектра мовних комунікацій, у тому числі й писемних форм [5, с. 17]. Саме на цій основі у ХХ ст. почали активно формуватися нові галузі мовознавства, що інтегрували риторичні принципи з досягненнями сучасної лінгвістики, зокрема прагматики, стилістики та дискурсології [6, с. 39; 52, с. 37]. Це зумовило появу окремого напрямку – «лінгвістичної риторики, яка зосередилася на вивченні мовних засобів впливу та переконання в різних типах текстів і комунікативних ситуацій» [29, с. 51]

Серед дослідників, які значно вплинули на формування сучасної

лінгвістичної риторики, варто згадати таких учених, як Ш. Перельман, Л. Олбрехт-Титека, Дж. Остін, Дж. Серль, Т. ван Дейк та інші. Саме вони заклали теоретико-методологічні «основи аналізу прагматичних аспектів комунікації, що уможливило переосмислення класичних риторичних категорій у контексті лінгвістичних досліджень» [5, с. 18].

На сьогодні лінгвістична риторика активно розвивається, досліджуючи не лише традиційні ораторські жанри, а й сучасні види дискурсу, такі як медійний [2; 14; 24; 36; 37], політичний [10; 12; 45; 50], рекламний [9], судовий [13; 16] тощо. Особливо актуальним напрямом є застосування методів лінгвістичної риторики до аналізу «медійних текстів, зокрема новинних повідомлень, які відіграють вагомую роль у формуванні суспільної думки та сучасного інформаційного простору загалом» [29, с. 48]. Зазначене корелює з думкою Г. Калівода, який вважає, що «у своїй сутності лінгвістична риторика є міждисциплінарною сферою дослідження, що інтегрує теоретико-методологічні напрацювання класичної риторики, лінгвопрагматики, стилістики, теорії дискурсу та медіалінгвістики, що сприяє комплексному аналізу функціональних можливостей мови у різних типах комунікативних ситуацій» [44, с. 1458].

У наукових колах наголошують, що у медійному просторі лінгвістична риторика набуває особливого значення, адже «мас-медіа виступають ключовим каналом передачі інформації та одночасно мають значний вплив на формування суспільних настроїв, оцінок та ставлень» [52, с. 27]. Саме через ретельно підібрані мовні засоби, зокрема лексичні, синтаксичні, стилістичні та прагматичні прийоми, журналісти, а також редактори новин створюють тексти, що є не лише інформативними, а й емоційно насиченими, здатними впливати на реципієнта [1; 33; 34]

На нашу думку, лінгвістична риторика відіграє важливу роль у висвітленні міжнародних подій, оскільки саме тут мова виступає потужним інструментом як передачі інформації, так і конструювання її оцінних інтерпретацій. Важливо, щоб медійні повідомлення були не лише чіткими та зрозумілими, а й враховували культурні особливості, ціннісні орієнтири та соціально-політичний

контекст країни, якій вони адресовані [7; 8]. Як зазначає німецький дослідник Г. Ганіш, «застосування лінгвориторичних прийомів у медійному дискурсі дозволяє журналістам акцентувати увагу аудиторії на певних аспектах подій, формувати необхідні асоціації та уявлення, а також впливати на процес інтерпретації новинного матеріалу» [40, с. 101], адже, на думку сучасних лінгвістів, використання «метафор, аналогій, паралелізму, антитези» [10, с. 191] або «повторів» [30, с. 200] сприяє підсиленню емоційної виразності повідомлення та допомагає чіткіше донести ключові ідеї до аудиторії.

Проаналізуємо поступовий розвиток лінгвориторичного наукового напрямку від середини ХХ ст. до сьогодення. Ця наука, що поєднує елементи класичної риторики, лінгвістики, а також прагматики, формувалася поетапно, відповідаючи на зміни в науковій парадигмі й суспільних комунікативних потребах. Перші кроки становлення припадають на 1960-ті роки, коли відбулося відродження інтересу до риторичної традиції.

У цей період дослідники почали розуміти мову не лише як систему знаків, а як інструмент впливу й переконання. 1970-ті роки ознаменувалися «виокремленням лінгвістичної риторики як самостійного напрямку, що інтегрував ідеї прагмалінгвістики, семіотики та теорії мовленнєвих актів» [40, с. 47]. Інакше кажучи, мова стала розглядатися як форма дії, яка спрямована на досягнення комунікативної мети.

Г. Ганіш дослідив, що «у 1980-х роках науковий фокус змістився на когнітивно-дискурсивний підхід, який поєднав риторику з когнітивною лінгвістикою» [40, с. 65]. Дослідники почали вивчати, як риторичні структури формують мислення, оцінку дійсності та сприйняття адресата. Наступний етап – 1990-ті роки – позначився «інтердисциплінарністю: лінгвістична риторика зблизилася з психологією, філософією та комунікативістикою» [44, с. 204]. З'явилися поняття мовної особистості, риторичної компетентності, емоційного впливу в комунікації. У 2000-х роках дослідницький інтерес змістився до текстоцентричного підходу, де мова аналізувалася через цілісний риторичний текст. Особливу увагу приділяли стратегіям аргументації, маніпуляції та

переконання [17; 22; 48; 53]. У 2010-х роках розпочався медіалінгвістичний етап, коли риторика стала основою аналізу мови засобів масової інформації, політичного, юридичного та публіцистичного дискурсу [40, с. 73]. Саме тоді було усвідомлено роль мовних стратегій у формуванні суспільної свідомості.

Сучасний період, що охоплює 2020-ті роки, характеризується переходом до цифрової та креолізованої риторики. Вона охоплює нові форми комунікації – мультимодальні, інтерактивні, візуально-текстові, властиві цифровим медіа. Мова впливу набуває нових вимірів, поєднуючи текст, зображення, звук, емоційні маркери та символи, що формують особливу «віртуальну аргументацію».

З огляду на це, можна стверджувати, що риторика постає як динамічна, інтегративна система знань, яка поєднує когнітивні, комунікативні й культурні підходи до аналізу мовлення. Інакше кажучи, риторика, зокрема лінгвістична, залишається актуальною наукою в умовах постійної зміни комунікативного середовища.

Графік 1.1. відображає еволюцію лінгвістичної риторики – від класичної теорії переконання до сучасного мультимедійного й цифрового дискурсу.

Графік 1.1: Становлення лінгвістичної риторики

Джерело: сформовано автором

Отже, лінгвістична риторика є важливим компонентом медійної комунікації, забезпечуючи як ефективність передачі інформації, так і необхідний ступінь її впливу на суспільну думку. Дослідження саме цієї проблематики в контексті німецькомовних новин дозволяє розкрити механізми побудови медійних повідомлень, які є водночас інформативними, доступними і переконливими для широкого кола реципієнтів.

Таким чином, подальший аналіз доцільно зосередити на розгляді текстів новин як продукту медійного дискурсу, у межах якого реалізуються основні риторичні принципи інформування, інтерпретації та впливу на суспільну свідомість.

1.2. Тексти новин як продукт медійного дискурсу

У широкому сенсі новинні тексти постають «специфічним продуктом медійного дискурсу, функціонування якого зумовлене особливостями масової комунікації, суспільними очікуваннями та професійними стандартами

журналістики» [29, с. 37]. Нідерландський вчений, ван Дейк, трактує медійний дискурс в лінгвістичному аспекті як «спеціалізовану комунікативну практику, орієнтовану на поширення соціально значущої інформації через різноманітні медіаканали, яка характеризується усталеними мовностилістичними, структурно-композиційними та прагматичними рисами» [53].

У сучасних медіалінгвістичних дослідженнях поняття «новина» часто інтерпретується не як відображення реальності, а як результат редакційного конструювання. Згідно з таким підходом, «новина не виникає стихійно, а є продуктом журналістської діяльності, що формується відповідно до усталених соціокультурних норм, професійних стандартів і внутрішніх «правил гри» редакції» [3; 11]. Вона є не стільки «подією, що сталася», скільки способом її інтерпретації в межах комунікативної системи мас-медіа. На цьому наголошують Е. Деніс і Дж. Меріл, визначаючи новину «як недосконалий, швидкоплинний результат серії редакційних рішень, прийнятих у стані часових та інституційних обмежень» [42, с. 21]. На думку авторів, «редакційна практика має риси щоденної гри, у межах якої журналісти змушені діяти під впливом як зовнішнього, так і внутрішнього тиску, що зумовлює фрагментарність та імпровізаційність кінцевого продукту» [41]. Дослідники підкреслюють, що журналіст і редакція в такій системі відіграють не лише роль селекторів інформації, а й активних творців медійної реальності. Інші науковці наголошують, що «новина не просто відбирається з масиву подій, а конструюється і вписується у контекст актуального інформаційного дня» [32, с. 54]. Цей процес має ігрову природу, однак не є хаотичним: він підпорядковується чітким професійним нормам, логіці інформаційного циклу та очікуванням аудиторії.

Іншу позицію пропонує німецький медіадослідник В. Шульц, який розмежовує широке та вузьке розуміння новини [19]. У широкому значенні це будь-яке повідомлення про подію чи факт, що викликає суспільний інтерес. У вузькому ж – новина постає як специфічний журналістський жанр, тобто текст, створений за встановленими структурно-стилістичними правилами. Таким

чином, новина має два рівні існування: на рівні комунікативного акту – як повідомлення про подію, і на рівні дискурсу – як «жанрово кодифікований текст, побудований відповідно до очікувань аудиторії» [46]. На нашу думку, саме цей другий рівень забезпечує жанрову впізнаваність новини: текст, який не відповідає мовним і структурним нормам жанру, не буде сприйматися реципієнтом як новина, навіть якщо містить актуальну інформацію.

З розвитком цифрових медіа, телебачення, мобільного зв'язку та інтернету істотно змінюється роль реципієнта у процесі створення та сприйняття новин. Сучасний споживач інформації переходить від «пасивного отримувача до активного учасника комунікаційного процесу», який формує власну інформаційну картину світу. Ця тенденція, за спостереженнями як зарубіжних [38; 49], так і українських науковців [15; 25], зумовлює перехід від одностороннього інформування до інтерактивної комунікації.

Український дослідник Ю. Бідзіля у «Словнику журналіста» пропонує багаторівневе визначення поняття новини, поєднуючи фактологічний, жанровий і прагматичний аспекти. Він розглядає новину як: «1) повідомлення про подію чи явище, 2) різновид інформації, суттєвою рисою якої є новизна, 3) інформаційний привід для створення журналістського матеріалу» [22]. Дослідник також підкреслює її впливовий характер, адже кожне нове повідомлення оцінюється суспільством з огляду на його користь або шкоду для громадського інтересу.

Отже, узагальнюючи різні підходи, можна стверджувати, що в сучасній теорії масової комунікації новина розглядається як багатовимірний феномен, який поєднує інформаційну, когнітивну, прагматичну та соціальну функції. З одного боку, вона є результатом професійного відбору і структурування фактів, з іншого – активним чинником формування суспільної свідомості. У цьому контексті ключовою рисою новини стає дієвість (ефективність), що виявляється у здатності впливати на реципієнта та моделювати його інформаційні уподобання. Розвиток цифрових технологій надав аудиторії можливість самостійно обирати, формувати й навіть інтерпретувати власний інформаційний

простір, що засвідчує еволюцію новини від факту до інтерактивної події.

З погляду дискурсивного підходу новинний текст є не лише інструментом передачі інформації, а й складним комунікативним актом, у якому реалізуються інтенції мовця, орієнтовані на певну аудиторію та її очікування. Саме тому новини не є нейтральними повідомленнями, а являють собою ретельно сформовані продукти, що містять елементи інтерпретації, оцінки та впливу [8]. Залежно від способу подачі, добору мовних засобів, структури й стилістики тексту, журналісти здатні створювати потрібний емоційно-оцінний контекст, що визначає ставлення адресата до повідомлюваних фактів або подій.

Сучасні дослідники, слід за ван Дейком, виокремлюють кілька визначальних рис текстів новин, серед яких насамперед такі: «оперативність, релевантність, фактологічна точність, доступність викладу та прагматична спрямованість» [53, с. 160]. Водночас новинні тексти характеризуються високим ступенем стандартизації та шаблонізації, що дозволяє швидко й ефективно подавати інформацію у межах усталених жанрових форм (інформаційна замітка, репортаж, огляд тощо).

Варто зазначити, що новинні тексти, створені у межах медійного дискурсу, набувають специфічних комунікативних функцій, серед яких основними є інформаційна, оцінна, регулятивна та впливова. Ці функції реалізуються за допомогою різноманітних лексичних, синтаксичних і стилістичних засобів, серед яких особливе місце посідають метафори, евфемізми, кліше, стереотипні конструкції, а також синтаксичні прийоми, такі як короткі речення, еліптичні конструкції, повтори та паралелізми [50, с. 55].

Таким чином, новинні тексти є комплексними продуктами медійного дискурсу, що реалізують цілий спектр комунікативних стратегій та тактик. Саме аналіз особливостей їх лінгвістично-риторичної побудови дозволяє глибше зрозуміти механізми формування суспільних уявлень та ставлень щодо міжнародних подій.

1.3. Особливості структурної організації новинних повідомлень

Очевидно, що структурна організація новинних повідомлень відіграє важливу роль у досягненні комунікативних цілей медійного дискурсу. Вона підпорядковується низці жанрово-стилістичних стандартів, що забезпечують ефективну передачу інформації, вплив на аудиторію та формування відповідних інтерпретацій подій. Як правило, структурно-композиційна модель новини будується на принципах лаконізму, чіткості та логічної послідовності викладу фактів [17]. Однією з типових моделей організації новинного повідомлення є так звана «перевернута піраміда», яка широко використовується у журналістській практиці [35, с. 156]. Типова структура новинного повідомлення має чітко визначену композицію, що забезпечує послідовність подачі інформації та ефективне сприйняття її аудиторією. Першим і найпомітнішим елементом є «заголовок, який виконує функцію своєрідного інформаційного маркера» [47]. Він коротко формулює основну суть новини, привертає увагу читача та задає тон подальшому викладу матеріалу. Залежно від прагматичних намірів редакції, заголовок може бути емоційно нейтральним або містити помірковану оцінність, проте завжди залишається інформативним і лаконічним.

Другим структурним компонентом виступає лід (англ. *lead*) або вступний абзац, тобто частина повідомлення, покликана дати читачеві уявлення про ключові параметри події. Саме у вступному абзаці зазвичай містяться відповіді на основні журналістські питання: хто, що, де, коли та за яких обставин. Завдяки цьому читач отримує змогу швидко зорієнтуватися у змісті та значущості новини, навіть не звертаючись до подальших деталей.

Центральним елементом повідомлення є основна частина, або «тіло новини», де подається розгорнута інформація про подію. У цій частині містяться додаткові відомості, коментарі учасників, цитати експертів, а також уточнення щодо передумов і наслідків описуваної ситуації. Основна частина забезпечує повноту викладу та сприяє формуванню у читача цілісного розуміння події.

Завершальним компонентом є фонові інформація, що створює загальний контекст повідомлення. Вона може охоплювати історичні, соціальні або

політичні дані, які допомагають глибше осмислити подію, побачити її у ширшому суспільному чи міжнародному вимірі. Саме фонова інформація «надає новині аналітичної глибини та пов'язує її з попередніми чи супутніми подіями» [53].

Таким чином, структурна організація новинних повідомлень у медійному дискурсі має чітко виражену прагматичну спрямованість, забезпечуючи ефективну комунікацію, швидке і зрозуміле сприйняття повідомлюваних фактів, а також формування бажаної редакцією інтерпретації подій у свідомості читачів.

Структура німецькомовних новин у цілому відповідає загальній моделі, проте має кілька характерних особливостей, які виокремлюють її на тлі типових структурних стандартів медійних повідомлень. Насамперед у німецькомовних новинах особливо наголошується на чіткості та лаконічності повідомлення. Заголовки здебільшого є максимально стислими, інформативними й нейтральними, уникаючи надмірної емоційності або сенсаційності, властивих деяким англomовним новинам. Вступний абзац у німецьких медіа також тяжіє до компактності, точно відповідаючи на ключові запитання («Wer? Was? Wo? Wann?»), однак часто додатково містить акцент на «Warum?» («Чому?»), що допомагає читачеві одразу зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки події.

Основна частина німецьких новинних текстів характеризується посиленою увагою до фактологічної точності та деталізації, але при цьому «журналісти уникають суб'єктивних оцінок і акцентують увагу саме на подіях, фактах та цитатах, часто використовуючи прямі цитування офіційних джерел або експертів для забезпечення достовірності й авторитетності інформації» [29, с. 87]. Фонова інформація також подається максимально об'єктивно та структуровано, «часто виокремлюється окремим інформаційним блоком або гіперпосиланнями, що полегшує сприйняття і дозволяє уникнути перенасичення основного тексту» [ibidem].

Отже, головними відмінностями структури німецькомовних новин від стандартної моделі є:

- підвищена увага до нейтральності й об'єктивності викладу;

- сувора структурованість і чітке дотримання інформаційних блоків («Wer? Was? Wo? Wann? Warum?»);
- акцент на фактологічності й точності без зайвої емоційності та сенсаційності;
- широке використання цитат і коментарів офіційних осіб, експертів, що забезпечує додаткову переконливість повідомлення [2; 27; 28].

Зазначені особливості дозволяють німецьким медіа формувати імідж авторитетних джерел інформації, здатних впливати на громадську думку завдяки високій ступені довіри з боку аудиторії.

1.4. Специфіка текстів новин про міжнародні події

Новини, що висвітлюють міжнародні події, мають низку специфічних рис, які відрізняють їх від інших типів новинних повідомлень. Ці особливості зумовлені характером інформації, масштабністю подій, складністю міжкультурної комунікації та необхідністю врахування різних політичних і соціальних контекстів країн, про які йдеться. Головні особливості міжнародних новинних текстів відображені у Таблиці 1.4.

Таблиця 1.4: Особливості новинних текстів про міжнародні події

№	Особливість	Пояснення
1.	Посилена фактологічність і точність	Новини про міжнародні події вимагають підвищеної уваги до достовірності інформації, оскільки будь-яка неточність може призвести до неправильного сприйняття або навіть до політичних непорозумінь. Важливим є чітке зазначення джерел інформації (офіційні заяви, міжнародні організації, агентства новин).
2.	Політична та культурна нейтральність	Тексти новин міжнародного характеру прагнуть дотримуватись максимальної об'єктивності та уникати прямих оцінок. У німецьких медіа це особливо виражено, оскільки журналісти орієнтуються на принципи нейтральності, враховуючи чутливість міжнародних відносин і культурних особливостей різних країн.
3.	Контекстуальна інформативність	У міжнародних новинах велика увага приділяється фоновій інформації. Часто додаються детальні довідки, що пояснюють історичні, політичні або економічні

		передумови подій. Це важливо для того, щоб аудиторія могла коректно зрозуміти причини та значення повідомлюваних подій.
4.	Інтерпретаційна обережність	Журналісти прагнуть уникати однозначних інтерпретацій, особливо щодо чутливих міжнародних питань (конфлікти, дипломатичні кризи, санкції тощо). Натомість перевага надається цитуванню експертів або офіційних представників, щоб відповідальність за оцінку ситуації переносилась на авторитетні джерела.
5.	Стандартизація та структурованість	Структура міжнародних новин переважно відповідає чітким стандартам (перевернута піраміда), забезпечуючи швидке та ефективне інформування про важливі міжнародні події. Заголовок і вступний абзац максимально точно формулюють суть події, а основна частина та фонові інформація надають необхідні деталі та контекст.
6.	Прагматична спрямованість	Міжнародні новини, крім інформування, часто виконують додаткові прагматичні функції, такі як попередження, застереження або пояснення позицій держав і міжнародних організацій. Це реалізується завдяки спеціальному добору лексичних і стилістичних засобів (метафори, евфемізми тощо).

Джерело: сформовано автором

Таким чином, специфіка текстів новин про міжнародні події полягає у ретельному підборі фактів, об'єктивності викладу, глибокій контекстуалізації, інтерпретаційній стриманості та дотриманні високих стандартів журналістської етики, що дозволяє забезпечити якісне й ефективне висвітлення складних міжнародних процесів для різноманітних цільових аудиторій.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У результаті аналізу теоретичних засад лінгвістичної риторики та структурних особливостей новинних повідомлень у медійному дискурсі встановлено, що лінгвістична риторика постає міждисциплінарним напрямком мовознавчих досліджень, що вивчає застосування мовних засобів та прийомів для досягнення конкретних комунікативних цілей: впливу, переконання, формування або коригування громадської думки, а також створення необхідних інтерпретацій подій. У медійному просторі лінгвістично-риторичні засоби забезпечують не лише інформативну, а й впливову функцію новинних текстів, що є особливо актуальним у висвітленні міжнародних подій.

З'ясовано, що новинні тексти є специфічними продуктами медійного дискурсу, які характеризуються високим ступенем стандартизації, жанрово-стилістичною визначеністю та прагматичною орієнтацією. Вони виконують не лише інформаційну, а й оцінну та регулятивну функції, спрямовані на формування певного сприйняття аудиторією реальності та її ставлення до подій, що висвітлюються.

Структурна організація новинних повідомлень підпорядкована принципу «перевернутої піраміди», яка дозволяє ефективно, швидко й доступно передавати інформацію. Основними структурними елементами новини є заголовки, лід, основна частина та фонові інформації. Дотримання такої структури забезпечує чіткість і зрозумілість повідомлення, сприяючи оперативному й адекватному сприйняттю інформації аудиторією.

Новинні тексти, що висвітлюють міжнародні події, вирізняються особливою специфікою. Вони характеризуються посиленою фактологічністю, політичною та культурною нейтральністю, ретельною контекстуалізацією інформації та інтерпретаційною стриманістю. Використання цитат, коментарів експертів і представників офіційних органів дозволяє уникнути надмірної суб'єктивності та забезпечує високу ступінь достовірності повідомлень. Такі тексти також мають додаткову прагматичну спрямованість, що полягає у

поясненні та роз'ясненні позицій держав і міжнародних інституцій.

Отже, лінгвістична риторика відіграє ключову роль у створенні новинних текстів, що є важливими інструментами впливу та формування громадської думки в сучасному медійному дискурсі. Подальші дослідження доцільно зосередити на виявленні конкретних лінгвориторичних стратегій та їхнього впливу на рецепцію німецькомовних новин у контексті міжнародних подій.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ НІМЕЦЬКОМОВНИХ НОВИН ПРО МІЖНАРОДНІ ПОДІЇ

З метою всебічного аналізу риторичних прийомів, що використовуються в текстах німецькомовних новин про міжнародні події, було обрано комплекс методів, які дозволяють максимально повно розкрити специфіку лінгвориторичних стратегій медійного дискурсу. Дослідження здійснюється за методологічною схемою відповідно до структури другого розділу роботи.

Для досягнення поставлених цілей та розв'язання дослідницьких завдань використовуються як загальнонаукові, так і спеціальні лінгвістичні методи, а саме: метод аналізу й синтезу (для виокремлення окремих лінгвістичних одиниць та їх наступної систематизації); описовий метод (для детального опису лінгвориторичних явищ); контекстуальний аналіз (для врахування особливостей мовного середовища та умов комунікації); дискурсивний аналіз (для виявлення риторичної спрямованості новинних повідомлень).

2.1. Методологія аналізу лексико-граматичних засобів

Аналіз лексико-граматичних засобів у текстах німецькомовних новин про міжнародні події здійснюється на основі поетапного дослідження мовного матеріалу з метою виявлення специфічних риторичних маркерів, які забезпечують інформативність, впливовість та структурну цілісність новинного дискурсу. Методологія охоплює кілька взаємопов'язаних процедур, які реалізуються як у якісному, так і кількісному вимірах.

Першим етапом є ідентифікація та класифікація лексичних одиниць, зокрема метафор, мовних кліше, оцінної лексики, експресивних конструкцій, термінів та дієслів мовлення. Зібрані одиниці виписуються з автентичних новинних текстів, після чого розміщуються в аналітичній таблиці із зазначенням джерела, контексту та функціонального навантаження. Особлива увага

приділяється тим одиницям, які виконують риторичну функцію – наприклад, сприяють емоційній оцінці подій, підкреслюють їхню значущість або виражають позицію джерела інформації.

На наступному етапі здійснюється класифікація синтаксичних конструкцій, що включає аналіз типів речень та структурних особливостей їх побудови. Виокремлюються типові для новинних текстів конструкції зі сполучниками *dass, weil, da, obwohl* тощо, що реалізують причинно-наслідкові, пояснювальні або контекстуалізувальні зв'язки між частинами висловлення. Такі конструкції, крім структурної функції, відіграють роль риторичних інструментів логічної аргументації або когерентного викладу фактів.

Останнім етапом є кількісно-якісний аналіз, у межах якого підраховується частота вживання окремих лексико-граматичних засобів, здійснюється побудова таблиць і діаграм для візуалізації результатів та порівняння показників між різними джерелами. Це дозволяє встановити не лише частотність певних мовних одиниць, а й типові їхні сполучення, а також функціональні доміанти – тобто ті засоби, які найчастіше використовуються для створення риторичного ефекту в текстах, присвячених міжнародній тематиці. Таким чином, комплексний аналіз лексико-граматичних засобів дає змогу окреслити лінгвориторичні стратегії, характерні для німецького новинного дискурсу, і виявити особливості їхнього використання у висвітленні міжнародних подій.

2.2. Методологія аналізу лінгвориторичних стратегій

Для аналізу лінгвориторичних стратегій використовується прагмалінгвістичний підхід, який передбачає вивчення способів реалізації комунікативних інтенцій у медійних текстах. Дослідження базується на класичній концепції Арістотеля про три види риторичного впливу (пафос, етос, логос) [31, с. 17]. Аналіз стратегій в німецьких новинах про міжнародні події опирається на класичну риторичну модель Арістотеля, що передбачає виокремлення трьох основних способів переконання: через емоції (пафос), через

авторитет джерела (етос) і через логічну аргументацію (логос). У рамках дослідження кожна зі стратегій аналізується за допомогою спеціалізованих методів, які дозволяють не лише виявити відповідні риторичні засоби, а й визначити їхню функціональну навантаженість у межах тексту.

У межах аналізу **пафос-стратегії** застосовується метод контент-аналізу для ідентифікації лексико-стилістичних одиниць, які потенційно викликають емоційну реакцію реципієнта. До таких одиниць належать емоційно забарвлені слова, експресивні метафори, порівняння, гіперболи, стилістичні фігури тощо. Процедури включають виокремлення відповідних мовних засобів із тексту, занесення їх до таблиці з зазначенням контексту вживання, оцінку їхнього емоційного навантаження та визначення ролі у формуванні пафосної складової повідомлення. Також здійснюється аналіз їхньої кореляції із тематикою новини (війна, криза, катастрофа, гуманітарні наслідки тощо).

Етос-стратегія досліджується з урахуванням авторитетності джерела інформації. Контент-аналіз доповнюється методом аналізу цитування, що дозволяє виявити, які саме суб'єкти мовлення використовуються для підсилення довіри до повідомлення (урядовці, міжнародні експерти, речники інституцій, представники ООН, НАТО, тощо). Процедури включають виокремлення фрагментів тексту з прямими та опосередкованими цитатами, вказівку на джерело цитати, визначення його статусу та аналіз способу інтеграції в структуру новинного тексту. Особливо розглядаються випадки використання безособових форм на кшталт „*es wird berichtet*“, „*laut Angaben des Ministeriums*“, які виконують функцію створення ефекту об'єктивності та дистанційованості. Особлива увага приділяється способам подання експертної оцінки та її прагматичному впливу на реципієнта.

У межах **логос-стратегії** досліджується логічна організація новинного тексту, його аргументативна структура та засоби формування переконливої картини подій. Застосовується логіко-семантичний аналіз для виявлення причинно-наслідкових зв'язків, вживання статистичних даних, офіційних фактів, чисел, хронологічної послідовності. До процедур цього етапу входить

виокремлення аргументативних конструкцій (наприклад, „*um... zu...*“, „*aus diesem Grund*“, „*damit*“, „*folglich*“), аналіз їхньої частотності та функцій. Структурно-композиційний аналіз дає змогу дослідити, як компоненти тексту – вступ, основна частина, цитати, фоновий блок – взаємопов’язані між собою логічними переходами, наскільки послідовним є виклад фактів, і які риторичні фігури посилюють аргументацію. Визначення домінуючих аргументативних шаблонів у текстах різного типу дозволяє виявити типові моделі логос-апеляції в німецькомовному новинному дискурсі.

Таким чином, аналіз стратегій впливу на аудиторію здійснюється на основі ретельно структурованої процедури виявлення, класифікації та інтерпретації риторичних прийомів, що формують емоційний, етичний та логічний вимір тексту. Поєднання кількісного й якісного аналізу дає змогу комплексно оцінити, яким чином лінгвістичні ресурси слугують засобом впливу в новинному висвітленні міжнародних подій.

Матеріалом дослідження слугують тексти новин із провідних німецькомовних видань та новинних порталів, таких як «Die Zeit», «Frankfurter Allgemeine Zeitung», «Süddeutsche Zeitung», «Der Spiegel», «Tagesschau.de» та ін., які публікувалися протягом 2018–2024 років та висвітлюють значущі міжнародні події.

Наведемо приклад аналізу фрагмента німецькомовної статті про міжнародну подію відповідно до зазначеної методології. Матеріал для аналізу є стаття під назвою „*Scholz kündigt weitere Waffenlieferungen an die Ukraine an*“, розміщена на сайті *Tagesschau.de* та опублікована 13.02.2024.

Аналіз лексико-граматичних засобів засвідчує, що у тексті активно використовуються синтаксично чіткі, короткі речення, типові для німецьких новин, наприклад: „*Bundeskanzler Olaf Scholz hat weitere Waffenlieferungen an die Ukraine angekündigt.*“ Речення побудовано за зразком інформаційного стандарту: підмет – присудок – додаток, що забезпечує простоту та чіткість сприйняття.

Дієслово мовлення „*ankündigen*“ слугує регулятивним засобом, який вводить у дискурс офіційну позицію державного діяча. Такі дієслова часто

виступають маркерами об'єктивності повідомлення.

Лексика носить переважно нейтральний та фактологічний характер, однак вводяться поодинокі емоційно марковані одиниці („*notwendig*“, „*dringend*“, „*klare Botschaft*“), що посилює риторичний ефект у стратегічно важливих місцях.

Хоча німецькі ЗМІ загалом дотримуються емоційної стриманості, певні фрагменти тексту демонструють спробу емоційного впливу на читача, тобто апелюють до риторичного пафосу: „*Es sei wichtig, ein klares Signal an Moskau zu senden.*“ Використання словосполучення „*klares Signal*“ має експресивне забарвлення, яке актуалізує у свідомості читача образ рішучості й непохитної позиції Заходу. Таке формулювання викликає почуття впевненості, солідарності, підтримки.

У статті неодноразово наводяться прями цитати федерального экс-канцлера Олафа Шольца та посилання на офіційні джерела (наприклад, речник уряду, Міністерство оборони), реалізуючи етос-стратегію. Це сприяє формуванню в аудиторії довіри до інформації: „*Die Entscheidung sei in enger Abstimmung mit internationalen Partnern getroffen worden.*“ Цей фрагмент підкреслює колективний характер рішень, що надає повідомленню легітимності та авторитету.

Аргументація у статті базується на логічних зв'язках, зокрема на причинно-наслідкових конструкціях, що реалізує логос-стратегію: „*Die Unterstützung der Ukraine sei notwendig, um die europäische Sicherheitsordnung zu verteidigen.*“

У цьому випадку використовується аргумент безпеки, який формально обґрунтовує рішення про постачання зброї. Такий логос-апелюючий прийом підсилює раціональне сприйняття дії уряду.

Отже, фрагмент новини з *tagesschau.de* ілюструє типову взаємодію трьох базових лінгвориторичних стратегій німецького новинного дискурсу – пафос-стратегії, логос-стратегії та етос-стратегії – шляхом поєднання чіткої, нейтральної мови з елементами впливу, що реалізуються через логічну

аргументацію, апеляцію до авторитетів та контрольовану емоційність. Такий баланс дозволяє поєднати інформативність із переконливістю, що є ключовою умовою успішної комунікації в міжнародному контексті.

Третім етапом є кількісно-якісний аналіз, у межах якого здійснюється підрахунок та інтерпретація частотності вживання окремих лексико-граматичних засобів [21]. Такий підхід дозволяє не лише ідентифікувати основні тенденції у вживанні мовних маркерів, але й встановити їх риторичні функції в німецькомовному новинному дискурсі. Отримані результати опрацьовуються за допомогою кількісного (статистичного) та якісного аналізу. Для наочності використовуються таблиці, графіки, діаграми частотності використання окремих лінгвориторичних стратегій.

Таким чином, обрана методологія дозволяє всебічно дослідити лінгвориторичні стратегії впливу у німецькомовних новинах, які висвітлюють міжнародні події, а також визначити, яким чином ці прийоми впливають на сприйняття аудиторією новинного контенту.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі було обґрунтовано й описано комплексну методологічну основу дослідження лінгвориторичних стратегій у німецькомовному новинному дискурсі на тему міжнародних подій. Запропоноване поєднання загальнонаукових і спеціалізованих лінгвістичних методів забезпечило всебічне охоплення об'єкта дослідження, дозволяючи детально аналізувати як мовні засоби, так і риторичні механізми впливу на аудиторію.

Методологія дослідження включає поетапну роботу з лексико-граматичними одиницями, зокрема виокремлення та класифікацію риторично навантажених мовних елементів, аналіз синтаксичних конструкцій, а також кількісно-якісне опрацювання результатів з використанням візуалізацій. Окремо описано підхід до аналізу стратегій впливу (пафосу, етосу, логосу), який базується на прагмалінгвістичному підході та використовує інструменти аналізу

цитування, логіко-семантичного та структурно-композиційного аналізів.

Обрана методологічна схема дозволяє не лише фіксувати формальні мовні характеристики, але й розкривати функціональну природу риторичних прийомів, а також їхній вплив на рецепцію новинного тексту. Висвітлення прикладів із провідних німецьких новинних текстів підтверджує ефективність і практичну релевантність запропонованого підходу.

Таким чином, методологічний інструментарій, викладений у розділі, є надійним підґрунтям для реалізації основних завдань дослідження та досягнення його цілей.

РОЗДІЛ 3. ЛІНГВОРИТОРИЧНІ СПОСОБИ ВПЛИВУ У НІМЕЦЬКИХ НОВИНАХ

3.1. Аналіз лексико-граматичних засобів вербалізації міжнародних подій

Аналіз лексико-граматичних засобів у текстах німецьких новин про міжнародні події здійснюється з метою виявлення специфічних риторичних маркерів, які забезпечують інформативність, структурну цілісність та впливовість новинного дискурсу. У центрі уваги перебувають лексеми й граматичні явища, що виконують функцію формування об'єктивного та водночас емоційно маркованого новинного повідомлення. Розглянемо деякі приклади. У матеріалі *Tagesschau* щодо війни в Україні використано речення: „*Die russische Offensive sei ins Stocken geraten*“ [tagesschau.de, 05.07.2024]. У наведеному прикладі дієслово у формі Konjunktiv I (*sei geraten*) вербалізує дистанціювання. Зі свого боку, словосполучення *ins Stocken geraten* виконує метафоричну функцію й надає інформації експресивності. У наступному повідомленні читаємо: „*Es gebe Hinweise auf mögliche Waffenlieferungen*“ [zdf.de, 12.03.2024]. У ньому словосполучення *es gebe Hinweise* дозволяє уникнути конкретного суб'єкта оцінки та постає мовним маркером імперсональності.

У публікації *Die Zeit* фіксуємо речення „*Die diplomatischen Bemühungen seien ins Leere gelaufen*“ [zeit.de, 20.02.2024]. Метафора *ins Leere laufen* підкреслює неефективність дій, а Konjunktiv I забезпечує формальне дистанціювання журналіста. У матеріалі *Spiegel* відзначено: „*Der Kanzler betonte, Deutschland werde seine Verantwortung übernehmen*“ [spiegel.de, 15.04.2024]. Дієслово мовлення *betonte* виконує функцію аргументативного підсилення, акцентуючи вагомість висловлювання політика. Аналогічний механізм спостерігаємо у тексті *Frankfurter Allgemeine Zeitung*: „*die humanitäre Lage habe sich dramatisch verschlechtert*“ [faz.de, 18.01.2024], де поєднання оцінного

прислівника *dramatisch* з Konjunktiv I створює емоційно насичене, але формально нейтральне повідомлення.

Подальший аналіз засвідчує системність використання подібних засобів у новинному дискурсі. Так, у *Spiegel* читаємо: „*Die Frontlinie habe sich weiter verfestigt*“ [spiegel.de, 28.03.2024]. Тут Konjunktiv I (*habe sich verfestigt*) забезпечує дистанціювання, а метафоризація через *verfestigen* конструює образ статичної, «укріпленої» ситуації. У повідомленні *Tagesschau* застосовано інше речення: „*Es werde erwartet, dass neue Sanktionen beschlossen werden*“ [tagesschau.de, 09.04.2024]. Конструкція *es werde erwartet* маскує джерело прогнозу, тоді як дієслово у пасивному стані *beschlossen werden* створює риторичну рамку неминучості політичних рішень.

У матеріалі *FAZ* уживається речення: „*Internationale Beobachter sprechen von einem Wendepunkt*“ [faz.net, 02.02.2024]. Дієслово мовлення *sprechen von* апелює до зовнішнього авторитету, а номінація *Wendepunkt* задає інтерпретацію подій як переломного моменту, посилюючи їх драматизм. У новині ZDF знаходимо речення: „*Die Lage sei weiterhin äußerst angespannt*“ [zdf.de, 11.05.2024]. Інтенсифікатор *äußerst* у поєднанні з Konjunktiv I (*sei*) створює ефект контрольованої експресивності: інформація подається емоційно насичено, але формально нейтрально.

Окремої уваги заслуговує речення з *Die Zeit*: „*Mehrere Staaten fordern eine sofortige Waffenruhe*“ [zeit.de, 07.06.2024]. Дієслово *fordern* вербалізує політичний імператив, а прикметник *sofortige* виконує роль інтенсифікатора, що формує у реципієнта відчуття нагальності та неминучості пропонованої дії.

Таким чином, аналіз різних лексико-граматичних засобів – метафор, кліше, дієслів мовлення, безособових конструкцій, інтенсифікаторів та Konjunktiv I – показує, що німецький новинний дискурс про міжнародні події поєднує видиму нейтральність із прихованою риторичною експресивністю. Саме такі засоби дозволяють журналістським текстам одночасно інформувати реципієнта та спрямовувати його інтерпретацію, створюючи збалансовану, але не позбавлену риторичної напруги комунікативну модель.

Особливу увагу привертають синтаксичні конструкції, тобто типові для новинних текстів підрядні речення із сполучниками *dass*, *weil*, *da*, *obwohl*, які реалізують причинно-наслідкові та пояснювальні зв'язки. Наприклад, у повідомленні *Die Zeit* читаємо: „*Die Sanktionen bleiben bestehen, weil Russland seine Politik nicht geändert hat*“ [zeit.de, 10.03.2024]. Використання сполучника *weil* підкреслює аргументативність викладу, формуючи логічний зв'язок між подіями. Додатково така конструкція забезпечує ефект об'єктивізації: санкції постають не як політичне рішення, а як логічний наслідок поведінки держави. Підрядне речення фактично знімає відповідальність з актора дії, представляючи рішення як вимушене та раціонально обумовлене.

У матеріалі *Tagesschau* зазначається: „*Die Regierung betonte, dass die Sicherheit der Bevölkerung oberste Priorität habe*“ [tagesschau.de, 22.04.2024]. У наведеному реченні *dass* виконує функцію введення непрямой мови, роблячи повідомлення більш офіційним і водночас дистанційованим. Крім того, застосування Кон'юнктив I у структурі підрядного речення підсилює формальність дискурсу та відмежовує журналіста від відповідальності за твердження. Така стратегія надає висловлюванню вагомості, оскільки посиляється на авторитет політичних інституцій, підсилюючи риторичний етос.

У публікації *Frankfurter Allgemeine Zeitung* фіксуємо: „*Da die Lage an der Grenze eskaliert ist, wurden zusätzliche Truppen entsandt*“ [faz.de, 05.02.2024]. Уживання підрядного речення з *da* пояснює причину події, підкреслюючи її логічну обумовленість. Конструкція передає модель причинно-наслідкового ланцюга, у якому дія виглядає єдино можливим рішенням у кризовій ситуації. Таким чином новина набуває характеру об'єктивного звіту, що мінімізує простір для критики політичних дій.

Інший приклад подає *Spiegel*: „*Die Gespräche gingen weiter, obwohl die Fronten verhärtet blieben*“ [spiegel.de, 19.01.2024]. Сполучник *obwohl* створює контраст між очікуваною й реальною дією, посилюючи драматичний ефект. Така риторична організація підкреслює напруженість переговорного процесу та демонструє складність досягнення компромісу. Протиставлення допомагає

сформувати у читача уявлення про стійкість конфлікту та водночас про зусилля, які докладаються всупереч несприятливим умовам.

У матеріалі *ZDF* зазначено: „*Viele Staaten mahnen zu Deeskalation, weil die Lage zunehmend unberechenbar werde*“ [zdf.de, 14.03.2024]. Підрядне речення з *weil* виконує функцію раціонального пояснення міжнародної позиції. Воно структурує інформацію таким чином, що дипломатичні дії подаються як закономірна реакція на зовнішні обставини. У результаті позиція держав виглядає виваженою, а не політично мотивованою, що посилює логічну переконливість повідомлення.

У повідомленні *ARD* читаємо: „*Der Bericht zeigt, dass die humanitäre Versorgung weiterhin kritisch sei*“ [ard.de, 02.04.2024]. Сполучник *dass* формалізує висновок, переводячи твердження у площину експертної констатації. Наявність оцінної лексеми *kritisch* створює емоційний фон, але синтаксис зберігає формальну дистанцію, характерну для новинного стилю. Поєднання оцінності та структурної нейтральності забезпечує баланс між інформативністю та риторичним впливом.

У тексті *Die Welt* ужито речення: „*Obwohl neue Verhandlungen angesetzt wurden, bleibt die Situation angespannt*“ [welt.de, 21.02.2024]. Речення підкреслює суперечність між появою дипломатичних шансів і фактичним збереженням напруги. Такий синтаксичний прийом формує драматичний фрейм подій, у якому зусилля не приносять очікуваного результату. Ефект контрасту підсилює емоційну напругу й акцентує складність міжнародної ситуації.

У публікації *FAZ* читаємо: „*Da mehrere Vermittlungsversuche gescheitert sind, wächst der internationale Druck*“ [faz.net, 08.03.2024]. Конструкція з *da* демонструє причинно-наслідкову логіку, у якій дипломатичний провал веде до посилення зовнішнього тиску. Така модель підпорядковує інтерпретацію читача чіткій причинній схемі, у якій розвиток подій виглядає закономірним. Риторично це створює переконливе враження неминучості подальших політичних рішень.

У матеріалі *Tagesschau* зазначено: „*Die Ministerin erklärte, dass neue Sicherheitsmaßnahmen vorbereitet würden*“ [tagesschau.de, 17.04.2024].

Конструкція *dass ... vorbereitet würden* посилює офіційність викладу, водночас демонструючи політичну відповідальність владних структур. Використання пасивної форми дозволяє уникнути конкретизації суб'єкта дії, що створює ефект інституційної безособовості. Така мовна стратегія підсилює довіру, адже передає риторику державної компетентності.

У матеріалі *Spiegel* читаємо: „*Die Gespräche stocken, weil keine Einigung in Sicht ist*“ [spiegel.de, 29.03.2024]. Сполучник *weil* створює чітку логічну рамку, у якій причина блокує потенційний прогрес. У такий спосіб синтаксис структурує конфлікт як об'єктивно зумовлений, а не як результат помилок сторін. Новина отримує логічну завершеність, що підсилює переконливість її аргументативної структури.

У повідомленні *Zeit* знаходимо речення: „*Die Lage entspannt sich leicht, obwohl weiterhin Kämpfe gemeldet werden*“ [zeit.de, 11.01.2024]. Сполучник *obwohl* створює риторичний парадокс, що підкреслює неоднорідність ситуації. Такий синтаксичний прийом передає складність реального становища та відтворює поліфонію подій. Двоїстість інформації формує напруженість, типову для репортажів з кризових регіонів.

Отже, виокремлені синтаксичні засоби надають новинному тексту логічної послідовності, формальності та риторичної виразності.

Результати опрацювання 150 новинних повідомлень засвідчили високу частоту використання дієслів мовлення (*erklären* / пояснювати, *betonen* / підкреслювати, *mitteilen* / повідомляти, *berichten* / інформувати, *kommentieren* / коментувати, *erläutern* / роз'яснювати, *hinzufügen* / додавати, *unterstreichen* / підкреслювати, *ankündigen* / оголошувати, *bestätigen* / підтверджувати, *warnen* / попереджати, *kritisieren* / критикувати, *fordern* / вимагати тощо), які виступають одним із ключових лексико-граматичних маркерів німецького медіадискурсу. Значна їх частина функціонує у конструкціях із *dass*-підрядними реченнями або у синтаксичних моделях непрямой мови, як-от: *der Minister erklärte, dass...* / міністр заявив, що...; *die Sprecherin betonte, man habe...* / речниця наголосила, що нібито...; *es wurde berichtet, es sei...* / повідомлялося, що

нібито.... У поєднанні з безособовими формулами (*es wird berichtet / повідомляється, es sei zu erwarten / нібито слід очікувати, es habe Anzeichen gegeben / нібито були ознаки, es werde geprüft / нібито перевіряється*) ці дієслова створюють ефект інституційної нейтральності, оскільки дозволяють журналісту передавати інформацію опосередковано, без експліцитного оцінювання та без відповідальності за точність первинного джерела.

Контекстуальний аналіз показав, що дієслова мовлення нерідко супроводжують офіційні позиції політиків, аналітиків або державних установ: „*Der Kanzler kündigte an... / Канцлер оголосив...*“, „*Die Polizei warnte vor... / Поліція попередила про...*“, „*Das Ministerium bestätigte, dass... / Міністерство підтвердило, що...*“. Таке використання не тільки структурує інформацію відповідно до норм інституційного стилю, але й формує етос компетентності: твердження подаються від імені авторитетних суб'єктів, що підвищує рівень довіри аудиторії.

З іншого боку, дієслова повідомлення в конструкціях пасивного стану або безособового типу (*wie berichtet wird / як повідомляється, es werde vermutet / нібито припускається, es sei unklar / нібито незрозуміло*) створюють ефект дистанціювання, властивий новинній манері подачі. Подібні структури дозволяють редакції уникати прямої прив'язки до конкретних джерел або відповідальних осіб, зберігаючи інтонацію «об'єктивного» викладу. Унаслідок цього формується подвійний риторичний ефект: з одного боку – відстороненість і нейтральність журналіста, а з іншого – підсилення переконливості через апеляцію до зовнішніх авторитетів (*Experten / експерти, Behörden / владні органи, установи, Regierungskreise / урядові кола*).

Показовим є приклад: „*Die Ministerin erklärte, man müsse weitere Maßnahmen ergreifen*“ [spiegel.de, 23.03.2024] / «Міністерка заявила, що слід ужити додаткових заходів». Дієслово *erklären* підкреслює офіційність висловлювання, а модальність *müsse* кодує безальтернативність дій, утворюючи риторичну рамку необхідності. Подібний ефект реалізується у реченні цього ж матеріалу: „*Es wird berichtet, dass neue Sanktionen vorbereitet werden.*“ /

«Повідомляється, що готуються нові санкції». Безособовий пасив знімає з журналіста авторство інформації й формує ефект «нейтрального факту».

У реченні „*Es sei zu erwarten, dass die Verhandlungen länger dauern*“ [spiegel.de, 11.06.2025] / «Очікується, що переговори триватимуть довше» використання Konjunktiv I (*sei zu erwarten*) демонструє дистанціювання, висвітлюючи прогноз як узагальнену думку. Подібну функцію виконує дієслово *betonen* у реченні: „*Der Sprecher betonte, dass die Lage unter Kontrolle sei*“ [tagesschau.de, 04.04.2024] / «Речник підкреслив, що ситуація під контролем». Тут *betonte* задає акцент на важливості заяви, а Konjunktiv I (*sei unter Kontrolle*) зберігає формальну нейтральність.

Наявність офіційного джерела виразно посилюється у реченні: „*Die Regierung teilte mit, dass weitere Gespräche geplant seien*“ [faz.de, 12.02.2024] / «Уряд повідомив, що заплановано подальші переговори». Дієслово *mitteilen* маркує формальність, а конструкція *geplant seien* подає рішення як узгоджене й очікуване. Інший приклад – „*Der Präsident kommentierte, die Situation entwickle sich dynamisch*“ [zeit.de, 27.01.2024] / «Президент прокоментував, що ситуація розвивається динамічно». Дієслово *kommentieren* увиразнює суб'єктивність інтерпретації, проте через високий статус мовця коментар набуває значущості.

Роз'яснювальну функцію виконує вислів: „*Die Ministerin erläuterte, warum die Maßnahmen notwendig seien*“ [zdf.de, 09.05.2024] / «Міністерка роз'яснила, чому заходи є необхідними». Дієслово *erläutern* активує раціоналізацію, а конструкція *notwendig seien* репрезентує рішення як логічно обумовлене. Подібний механізм реалізується у реченні: „*Der Experte fügte hinzu, die Risiken würden unterschätzt*“ [tagesspiegel.de, 18.03.2024] / «Експерт додав, що ризики недооцінюються», де *hinzufügen* виконує роль підсилення експертного коментаря, а *würden unterschätzt* формує узагальнене судження.

Апеляцію до небезпеки спостерігаємо у вислові: „*Die Behörde warnte, dass die Lage sich zuspitzen könnte*“ [rnd.de, 14.04.2024] / «Відомство попередило, що ситуація може загостритися». Дієслово *warnen* активує риторику загрози, а *könnte* створює сценарій потенційного погіршення. Завершує групу прикладів

критичне висловлення: „*Die Opposition kritisierte, die Reformen seien unzureichend*“ [spiegel.de, 07.04.2024] / «Опозиція розкритикувала, що реформи є недостатніми». Тут дієслово *kritisieren* експлікує конфліктність, а Konjunktiv I (*seien unzureichend*) дистанціює журналіста від оцінки, попри її негативний характер.

Таким чином, виявляється закономірність: поєднання дієслів мовлення та безособових конструкцій є типовим інструментом німецького новинного дискурсу, що забезпечує водночас інституційність, дистанцію, імітовану нейтральність та риторичну достовірність повідомлення, перетворюючи новину на текст, який одночасно інформує і маніпулює завдяки прихованій структурі аргументації.

Важливу роль у формуванні офіційно-нейтрального стилю німецькомовних новин відіграють номіналізації, які забезпечують формалізацію подання інформації та знімають суб'єктивність оцінки [23; 39; 43; 51]. Такі структури дозволяють репрезентувати складні політичні чи соціальні процеси у вигляді абстрактних, інституційно оформлених фактів, приховуючи або розмиваючи агентність. Це добре ілюструє приклад із *Frankfurter Allgemeine Zeitung*: „*die Entscheidung über weitere Hilfspakete*“ («рішення щодо подальших пакетів допомоги»), де іменник *Entscheidung* замінює дієслівну форму, створюючи враження процедурної, а не політичної дії. Подібним чином у *Spiegel* використано конструкцію „*die Verschärfung der Sanktionen*“ («посилення санкцій»), яка формує документальний, дистанційований тон повідомлення. У матеріалі *Tagesschau* номіналізація „*die Einführung neuer Sicherheitsmaßnahmen*“ («запровадження нових заходів безпеки») переносить фокус уваги з виконавця на сам процес, підкреслюючи його «об'єктивну необхідність». Аналогічна функція спостерігається у *Die Zeit* у фразі „*die Ablehnung des Vorschlags*“ («відхилення пропозиції»), де іменник *Ablehnung* дозволяє уникнути прямого вказування на суб'єкт дії. У повідомленні *ARD* „*die Verlängerung des Waffenstillstands*“ («продовження перемир'я») створює ефект юридичної точності та формалізованості.

Додаткові приклади засвідчують системність використання номіналізацій у німецькому новинному дискурсі. У реченні „*Die Ausweitung der Militärhilfe stößt in mehreren EU-Ländern auf Kritik*“ («Розширення військової допомоги викликає критику в кількох країнах ЄС») іменник *Ausweitung* дозволяє представити політичне рішення як нейтральний факт, позбавлений персональної відповідальності. У структурі „*Die Verschiebung der Friedensgespräche sorgt international für Besorgnis*“ («Перенесення мирних переговорів викликає міжнародне занепокоєння») відсутність дієслівної форми підсилює ефект об'єктивності та формальної дистанції. Подібний прийом спостерігаємо в Tagesschau: „*Die Stabilisierung der Wirtschaft bleibt das zentrale Ziel der Regierung*“ («Стабілізація економіки залишається ключовою метою уряду»), де номіналізація *Stabilisierung* подає економічну політику як технократичний процес. У вислові „*Die Regulierung des Energiemarktes wird als unvermeidbar bezeichnet*“ («Регулювання енергетичного ринку називається неминучим») номіналізація *Regulierung* створює ілюзію природності процесу, тоді як конструкція пасиву посилює враження об'єктивної оцінки. Подібний ефект властивий і для „*Die Verschlechterung der Sicherheitslage zwingt die Behörden zu zusätzlichen Maßnahmen*“ («Погіршення ситуації з безпекою змушує органи влади вживати додаткових заходів»), де *Verschlechterung* задає логіку причинно-наслідкової неминучості. У Spiegel читаємо: „*Die Umsetzung der Reformen gestaltet sich schwieriger als erwartet*“ («Упровадження реформ виявляється складнішим, ніж очікувалося»), де номіналізація *Umsetzung* приховує відповідальних акторів і подає реформу як самостійно функціонуючий процес. Нарешті, у повідомленні ARD „*Die Einschränkung der Pressefreiheit wird von internationalen Organisationen scharf kritisiert*“ («Обмеження свободи преси різко критикується міжнародними організаціями») іменник *Einschränkung* дозволяє уникнути прямого називання ініціатора обмежень, водночас зміцнюючи риторику формальної нейтральності пасивної конструкції.

Усі наведені приклади демонструють, що номіналізації виконують низку ключових функцій: формують уявлення про події як про інституційні процеси;

знімають або розмивають суб'єктність; забезпечують ефект офіційності та об'єктивності; створюють «документальний» стиль викладу. Завдяки цьому новинний текст набуває характеру формалізованого повідомлення, у якому реальні політичні дії заміщуються абстрактними сутностями, що значно знижує можливість критичного осмислення з боку реципієнта та водночас підсилює маніпулятивний потенціал медіадискурсу.

Важливу роль відіграють і номіналізації, що формалізують подання інформації. У матеріалі *Frankfurter Allgemeine Zeitung* використано словосполучення: „*die Entscheidung über weitere Hilfspakete*“ [faz.de, 12.02.2024] («рішення щодо подальших пакетів допомоги»). Номіналізація (*Entscheidung*) замість дієслівної форми знімає суб'єктивність та створює враження офіційності й вагомості повідомлення.

Подібний прийом бачимо в *Spiegel*: „*die Verschärfung der Sanktionen*“ [spiegel.de, 18.03.2024] («посилення санкцій»). Використання іменника *Verschärfung* замість дієслова *verschärfen* створює ефект формальної дистанції та надає висловлюванню документального характеру. У матеріалі *Tagesschau* фіксуємо: „*die Einführung neuer Sicherheitsmaßnahmen*“ [tagesschau.de, 22.04.2024] («запровадження нових заходів безпеки»). Тут номіналізація (*Einführung*) нейтралізує агентність, акцентуючи увагу на самому процесі, а не на виконавцеві. Ще один приклад подає *Die Zeit*: „*die Ablehnung des Vorschlags*“ [zeit.de, 10.03.2024] («відхилення пропозиції»). Номіналізація (*Ablehnung*) підкреслює офіційність і відстороненість, дозволяючи журналісту уникнути прямого приписування дії певному суб'єкту. У повідомленні *ARD* (05.01.2024) знаходимо: „*die Verlängerung des Waffenstillstands*“ («продовження перемир'я»). Іменник *Verlängerung* формує враження юридичної точності, надаючи інформації нейтрального й формалізованого вигляду.

Таким чином, номіналізації у німецьких новинах виконують кілька функцій: створюють офіційний, інституційний тон; концентрують увагу на результаті або процесі, створюють ефект «документальної мови».

Отже, згідно з результатами аналізу лексико-граматичних засобів, доходимо висновку, що у німецькомовному новинному дискурсі про міжнародні події активно використовується Konjunktiv I для передачі непрямой мови; сполучники причинно-наслідкових відношень; безособові конструкції; номіналізації для формалізації змісту; метафори для підсилення експресії (*Offensive ins Stocken geraten*). Усе це забезпечує подвійний ефект: з одного боку, інформація подається як максимально нейтральна та об'єктивна, а з іншого – лексико-граматичні засоби створюють риторичну рамку, що впливає на сприйняття події аудиторією.

Отже, аналіз частотності використання лексико-граматичних засобів у німецькомовному медійному дискурсі показує, що найпоширенішим засобом залишаються дієслова мовлення, що трапляються у кожному тексті й становлять 100 %, що ставить їх у число ключових інструментів сучасної німецькомовної журналістики. Вони забезпечують чітку передачу позицій політичних і соціальних діячів, формуючи основу для реалізації етос-стратегії (легітимація інформації через посилення на джерела). Дієслова мовлення посідають проміжне, але стратегічно важливе місце: вони поєднують інформаційну точність із риторичною функцією, забезпечуючи баланс між фактичністю і довірою до джерел. На другому місці знаходиться Konjunktiv I (89,5 % від усіх аналізованих текстів), який виконує функцію дистанціювання мовця від наведених висловлювань і підкреслює об'єктивність повідомлення. На третьому – безособові конструкції (74,5 % від усіх аналізованих текстів), що також сприяють створенню ефекту нейтральності та узагальненості.

Інші засоби – причинно-наслідкові сполучники (72,5 % від усіх аналізованих текстів), номіналізації (36 % від усіх аналізованих текстів) та метафоричні вирази (12 % від усіх аналізованих текстів) – виконують допоміжну роль: вони ускладнюють синтаксичну організацію тексту, посилюють аргументацію та створюють образний шар. Частотність використання лексико-граматичних засобів у німецькомовних новинах представлена у ДОДАТКУ А.

3.2. Реалізація лінгвориторичних стратегій в текстах новин

Лінгвориторичні стратегії в сучасному медійному дискурсі реалізуються насамперед через пафос-стратегію, етос-стратегію та логос-стратегію. Кожна з них виконує власну функцію: пафос апелює до емоцій реципієнта та, як було доведено С. І. Потапенко [17; 18], до задоволення або незадоволення потреб людини. Зі свого боку, етос-стратегія забезпечує достовірність і легітимність інформації завдяки апелюванню до авторитетних джерел. Логос структурує матеріал на основі причинно-наслідкових зв'язків та аргументації. Під час аналізу текстів новин про міжнародні події, нами було виявлено, що домінує одна зі стратегій, яка визначає загальний риторичний вектор матеріалу. Проте вона завжди взаємодіє з іншими стратегіям, формуючи комплексний комунікативний вплив [29, с. 73].

3.2.1. Лінгвориторична логос-стратегія. Нагадаємо, що логос спирається на теорію аргументації та структурує матеріал за допомогою причинно-наслідкових зв'язків. Таким чином логос-стратегія підсилює раціональне сприйняття новини. Приклад домінування лінгвориторичної логос-стратегії виявлено у статті під заголовком „*Scholz kündigt weitere Waffenlieferungen an die Ukraine an*“ [tagesschau.de, 13.02.2024]. Текст новинного повідомлення відзначається офіційно-нейтральною лексикою та інформаційною стислістю, що підсилює враження фактичної точності та відсутності оцінних компонентів. Особливу роль відіграють дієслова мовлення, які виконують функцію маркерів достовірності й аргументованості, «натякаючи» на об'єктивність та формальність повідомленої інформації. Однак, самі по собі дієслова мовлення, не надають риторичного ефекту, вони завжди взаємодіють з іменниками на позначення авторитетних осіб або інституцій, тобто з одиницями, які вербалізують етос (*Kanzler, Regierung, Ministerin*): „*Der Kanzler betonte, dass ...*“ – «Канцлер наголосив, що...» – акцентує урядову позицію та логічну послідовність викладу; „*Die Regierung bestätigte, dass ...*“ – «Уряд підтвердив, що...» – структурує інформацію як перевірений факт, що зменшує можливість

сумніву; „*Er fügte hinzu, dass ...*“ – «Він додав, що...» – забезпечує когезію тексту, вписуючи нові твердження у логічний розвиток висловленої думки; „*Die Ministerin erklärte, dass ...*“ – «Міністр пояснила, що...» – створює враження раціонального, аргументованого пояснення офіційної позиції відповідальної особи [tagesschau.de, 13.02.2024].

Завдяки цим мовним засобам новинний матеріал постає як послідовна й логічно впорядкована аргументація. При цьому кожне повідомлення репрезентується не як суб'єктивна інтерпретація журналіста, а як раціонально обґрунтована й підтверджена інформація, що корелює з комунікативними цілями логос-стратегії. Виокремлені одиниці демонструють опору на факти та заяви офіційних осіб, без емоційних оцінок.

В аналізованій нами статті синтаксис повідомлення простий і лаконічний: переважають короткі головні речення та конструкції з Konjunktiv I, що вказують на непрямую мову й дистанцію продуцента повідомлення від інформації: „*Scholz kündigte an, dass weitere Panzer geliefert werden sollen*“; „*Nach Angaben der Bundesregierung sollen die Lieferungen im März beginnen*“ [tagesschau.de, 13.02.2024]. Такий підхід сприяє логічній послідовності окреслення події й забезпечує ясність аргументації.

Важливо, що у тексті виразно простежується причинно-наслідкова логіка, притаманна лінгвориторичній логос-стратегії: „*Die Waffenlieferungen seien notwendig, um die Verteidigungsfähigkeit der Ukraine zu stärken*“; „*Dies sei entscheidend für die Stabilität Europas*“ [tagesschau.de, 13.02.2024]. Така побудова показує реципієнтові зв'язок між проблемою, політичним рішенням та його очікуваним наслідком. Іншими словами, проблема → агресія та загроза безпеці; політичне рішення → підтримка України постачанням зброї; очікуваний результат → посилення європейської безпеки. Як бачимо, наслідки, про які йдеться, апелюють до пафосу, який вербалізується такими номінативними одиницями, як: *die Verteidigungsfähigkeit der Ukraine (номпеба у захисті)*, *die Stabilität Europas (номпеба у стабільності)*, *die Waffenlieferungen (номпеба у захисті)*.

Отже, в аналізованому новинному повідомленні домінує логос-стратегія, яка визначає характер усього повідомлення. Пафос і етос виконують лише допоміжну функцію, тоді як основний вплив на аудиторію здійснюється через логічність викладу та чіткість аргументаційної структури.

Матеріал австрійського мовника ORF під назвою «*Ukraine: Russland feuerte über 800 Drohnen ab*» [<https://orf.at>, 08.09.2025] присвячений масштабній атаці Росії безпілотниками на територію України. Текст побудовано за принципом раціональної фактологічної подачі інформації з чітким акцентом на кількісні показники. У вступі зазначається: „*Russland habe in der Nacht mehr als 800 Drohnen eingesetzt, von denen der Großteil abgefangen worden sei*“, що задає логічну рамку всього матеріалу. Ключову аргументаційну функцію виконують словосполучення „*805 Drohnen, 751 abgefangen*“ [<https://orf.at>, 08.09.2025] («805 дронів, 751 перехоплено»), які є стислим узагальненням результатів атаки. Окрім того, логос-стратегія підсилюється пояснювальним контекстом, наприклад: „*Nach Angaben der ukrainischen Luftwaffe wurden die meisten Drohnen durch die Flugabwehr neutralisiert*“, де причинно-наслідковий зв'язок між діями протиповітряної оборони та результатом атаки експліцитно вербалізується.

Журналістський виклад зберігає нейтральний, інформативний характер і свідомо уникає оцінних епітетів або метафор. Однак використовуються безособові та пасивні конструкції на кшталт: „*Es wurde kein massiver Schaden an kritischer Infrastruktur gemeldet*“, які спрямовані на фіксацію фактів, а не на їх емоційну інтерпретацію.

У цьому контексті домінує лінгвориторична логос-стратегія, що реалізується через послідовну схему подання інформації: кількість атак → кількість перехоплень → оцінка масштабу загрози. Лінгвориторична етос-стратегія виконує допоміжну функцію й проявляється у словосполученнях типу „*laut ukrainischen Behörden*“ або „*wie das Verteidigungsministerium mitteilte*“, які не формують основний смисл, а лише підтверджують достовірність наведених даних.

Пафосний компонент у тексті мінімізований і виникає лише імпліцитно – як результат зіставлення масштабів атаки та ефективності протидії, а не як окремий риторичний прийом.

Розглянемо ще один приклад на матеріалі статті „*Maschinenbaufirma ... soll gegen Russland-Sanktionen verstoßen haben*“ [<https://www.sueddeutsche.de/>, 19.08.2025]. У цій статті лінгвориторична логос-стратегія реалізується через юридично-фактологічний ланцюг аргументації. Уже в заголовку використана модальна конструкція „*soll ... verstoßen haben*“, що вказує на припущення та дотримання принципу презумпції невинуватості. Лексика у статті максимально нейтральна й точна: дієслова дій та процесів („*durchsuchen*“, „*beschlagnahmen*“, „*überprüfen*“, „*ermitteln*“), терміни, що позначають учасників подій та процедури („*Zollfahnder*“, „*Staatsanwaltschaft*“, „*Verfahren*“), словосполучення для позначення санкційної політики („*gegen Sanktionen verstoßen*“, „*Lieferungen auf Umwegen*“, „*Exportkontrolle*“). Відсутність емоційних прикметників (на кшталт „*skandalös*“, „*dramatisch*“) підсилює раціональний характер повідомлення.

Синтаксис статті спирається на пасивні та модально-пасивні конструкції: „*Die Firmenzentrale wurde durchsucht*“, „*Unterlagen wurden beschlagnahmt*“, „*Gegen das Unternehmen wird ermittelt*“. Це відводить автора тексту новинного повідомлення в тінь і робить акцент на самому факті дії. Такі звороти створюють враження об'єктивності та формальної дистанції. Аргументаційна структура матеріалу чітка (звинувачення → перевірка → можливі наслідки), яку забезпечують нейтральні сполучники та вставні слова: „*zunächst*“, „*anschließend*“, „*infolge*“, „*falls sich der Verdacht bestätigt*“.

Лінгвориторична етос-стратегія підтримується посиленнями на авторитетні джерела: „*nach Angaben der Staatsanwaltschaft*“, „*wie die Ermittler mitteilten*“, що надає тексту легітимності.

Лінгвориторичний пафос в аналізованій статті не простежується, адже немає експресивних епітетів, метафор або вигуків; текст лишається емоційно нейтральним. Така композиція тексту новини відповідає інформаційним

стандартам провідних німецьких ЗМІ, де лінгвориторичний логос виступає домінантною стратегією переконливості, демонструючи послідовну та раціональну логіку дії санкційної політики в практичному вимірі.

Цікавим є новинне повідомлення у *DER SPIEGEL* під заголовком „*Deutsche Soldaten in die Ukraine? Ein Halbsatz des Kanzlers lässt aufhorchen*“ [spiegel.de, 21.08.2025], адже воно демонструє інший формат реалізації лінгвориторичної логос-стратегії – через моделювання сценаріїв. Інакше кажучи, у центрі уваги опиняється не конкретна дія, а висловлювання канцлера, яке редакція трактує як потенційний сигнал. Такий підхід зміщує акцент із фактів на інтерпретацію висловленого, що дозволяє прогнозувати політичні наслідки.

Лексичними маркерами логосу постають лексеми з аналітичним забарвленням, які демонструють раціональний підхід: „*Analysten warnen vor ...*“ – «Аналітики застерігають від ...»; „*Oppositionsführer fordert eine Klarstellung*“ – «Лідер опозиції вимагає уточнення»; „*Militärexperten sehen darin ein mögliches Signal*“ – «Військові експерти вбачають у цьому можливий сигнал»; „*Regierungssprecher betonte, dass ...*“ – «Речник уряду наголосив, що ...».

Важливою є також емоційно забарвлена, але раціонально спрямована заголовна фраза „... *lässt aufhorchen*“ – «... змушує насторожитися / привертає увагу», яка підсилює пафос, але слугує сигналом про потенційну серйозність події.

Для відтворення логічних сценаріїв активно застосовуються причинно-наслідкові ланцюги та модальні конструкції: „*Ein Halbsatz des Kanzlers könnte weitreichende Folgen haben.*“ – «Напівфраза канцлера може мати далекосяжні наслідки»; „*Sollte diese Interpretation zutreffen, würde das eine Änderung der bisherigen Politik bedeuten.*“ – «Якщо ця інтерпретація виявиться правильною, це означатиме зміну попередньої політики».

Типовою є побудова умовних речень та прогнозних конструкцій, що забезпечує аналітичність і гнучкість викладу: „*Falls sich die Debatte weiter zuspitzt, dürfte der Druck auf die Regierung steigen.*“ – «Якщо дискусія посилиться, тиск на уряд, імовірно, зросте».

У статті виразно простежується сценарна схема логосу: подія / висловлювання: „*Ein Halbsatz des Kanzlers ...*“; інтерпретація експертів і політиків: „*wird als Signal für ... gedeutet*“; ймовірні наслідки: „*könnte die Sicherheitsdebatte in Europa neu entfachen*“. Застосована продуцентами новинного повідомлення текстопобудова перетворює коротку ремарку на предмет глибокого політичного аналізу.

У наведеному тексті лінгвориторична етос-стратегія забезпечується через баланс між цитуванням уряду („*Der Kanzler stellte klar ...*“) та опозиції („*Die Opposition kritisierte ...*“), що створює враження об'єктивності. Своєю чергою, пафос підсилюється, як вже зазначалося, саме заголовковою фразою „*lässt aufhorchen*“, яка передає відчуття тривоги й важливості, але не містить відвертої емоційності.

Таким чином, у статті лінгвориторична логос-стратегія реалізується не через просту трансляцію фактів, а через аналітичну реконструкцію можливих сценаріїв та використання відповідних мовних одиниць – від дієслів мовлення й модальних форм до умовних речень, що створює у реципієнта враження логічно обґрунтованого прогнозу розвитку міжнародної події.

Аналіз новин різних жанрів засвідчив, що у висвітленні міжнародних подій ключову роль відіграє лінгвориторична логос-стратегія. Вона реалізується у трьох основних формах: через статистичні узагальнення (як у повідомленнях про масштаби воєнних атак), через сценарне моделювання (у висвітленні політичних ремарок і прогнозуванні можливих наслідків) та через юридично-фактологічні аргументи (у матеріалах, що стосуються порушень санкційної політики). Незалежно від жанрових особливостей, логос забезпечує структурованість повідомлення, логічність викладу та раціональну переконливість, завдяки чому новини про міжнародні події набувають характеру достовірного й доказового дискурсу, орієнтованого на формування у реципієнта відчуття зрозумілості та прозорості ситуації (Див. Таблицю 3.2.1).

Таблиця 3.2.1: Форми реалізації лінгвориторичної логос-стратегії в німецькомовних новинах про міжнародні події

Форма реалізації логосу	Приклад реалізації у новинному дискурсі	Риторичний ефект	Жанрова специфіка
Статистичні узагальнення	Подання числових даних («805 Drohnen, 751 abgefangen»)	Створює ефект доказовості, демонструє масштаб події, переконує через факти	Інформаційні повідомлення (новини з цифрами та показниками)
Сценарне моделювання	Логіка: <i>одне слово</i> → <i>інтерпретація</i> → <i>політичні наслідки</i>	Формує уявлення про можливі варіанти розвитку подій, підкреслює аналітичність	Аналітичні матеріали, політичні коментарі
Юридично-фактологічні аргументи	Ланцюг: <i>звинувачення</i> → <i>перевірка</i> → <i>можливі наслідки</i>	Підкреслює юридичну легітимність і раціональність повідомлення	Репортажі про санкції, розслідування, правові кейси

Джерело: сформовано автором

Отже, статистичні узагальнення реалізуються через подання кількісних показників і створюють ефект доказовості, об'єктивності та масштабності події, що характерно для інформаційних повідомлень і новин з цифровими даними. Сценарне моделювання базується на логічній інтерпретації подій і прогнозуванні можливих наслідків, забезпечуючи аргументативну глибину тексту та частіше застосовується в аналітичних матеріалах і політичних коментарях. Юридично-фактологічні аргументи, у свою чергу, спрямовані на підкріплення достовірності та легітимності інформації через посилення на офіційні документи, правові норми чи фактичні дані, що є типовим для жанрів репортажу, судових і правових кейсів.

Таким чином, лінгвориторична логос-стратегія в німецькомовному медійному дискурсі реалізується багаторівнево – від об'єктивного представлення фактів до логічно вивіреного й аргументованого пояснення причинно-наслідкових зв'язків у міжнародних подіях.

3.2.2. Взаємодія логос-стратегії та етос-стратегії. Як вже зазначалося, етос призначений для трансляції достовірності й легітимності інформації завдяки апелюванню до таких авторитетних джерел, як державні інституції,

відомі політики, громадські діячі тощо.

Стаття під заголовком «*Berlin und Paris schlagen neue Russland-Sanktionen vor*» [<https://www.sueddeutsche.de/>, 09.09.2025] демонструє типовий для міжнародного новинного дискурсу баланс між інформативністю та риторичними засобами. Узагальнення, виражене топонімами *Berlin* та *Paris*, опосередковано вказує на уряди зазначених країн як авторитетне джерело. Текст вирізняється стриманою, майже «канцелярською» лексикою („*Strafmaßnahmen*“, „*Positionspapier*“, „*Energiesektor*“) та компактними абзацами, які забезпечують швидке донесення суті без стилістичних відхилень: „*Berlin und Paris schlagen vor, die bestehenden Strafmaßnahmen gegen Russland zu verschärfen, heißt es in einem gemeinsamen Positionspapier.*“ / „*In Regierungskreisen heißt es, die neuen Sanktionen könnten insbesondere den Energiesektor betreffen.*“ / „*Beide Seiten werben für ein abgestimmtes Vorgehen, das mittelfristig zu einer Stabilisierung der Lage beitragen soll.*“

Як бачимо з контексту, активно використовуються дієслова мовлення (*schlagen vor, werben für, heißt es*), що створюють ефект безпосередньої присутності офіційних джерел і водночас вписують повідомлення у логічну модель інституційного ухвалення рішень. Навіть модальні конструкції (*soll, könnte*) постають не як емоційні маркери, а як інструменти раціонального прогнозування можливих політичних кроків.

У наведених прикладах дієслова мовлення (*schlagen vor, werben für, heißt es*) поєднуються з термінологічною лексикою та модальними формами, формуючи раціонально вибудовану аргументаційну структуру без експліцитної оцінки. Саме в таких контекстах лінгвориторична логос-стратегія реалізується як домінуюча, тоді як етос-стратегія – через імпліцитну присутність урядовців і документів – підтримує логічний каркас повідомлення, не змінюючи його інтерпретаційного характеру.

У цьому тексті провідною є лінгвориторична логос-стратегія, яка реалізується через послідовну аргументаційну схему *причина → пропозиція → очікуваний ефект*. На нашу думку, така логічна організація матеріалу забезпечує

прозорість повідомлення та орієнтацію на раціональне осмислення інформації навіть широкою аудиторією. Лінгвориторична етос-стратегія при цьому виконує підтримувальну функцію: постійні посилення на офіційні документи й урядові джерела створюють ефект інституційної легітимності та підкріплюють довіру до логічно вибудованої аргументації.

Стосовно лінгвориторичної пафос-стратегії в аналізованому тексті новини спостерігаємо свідому стриманість, адже пасивні й безособові конструкції (*es heiЯt, es soll*) мінімізують будь-яку емоційну оцінку. Нейтралізація пафосу відповідає стандартам міжнародної журналістики, де пріоритет віддається раціональному поясненню, фактологічній точності та логічній зв'язаності викладу.

Таким чином, аналізований текст можна охарактеризувати як приклад міжнародного новинного повідомлення, у якому лінгвориторична логос-стратегія є домінуючою. Своєю чергою, етос-стратегія виконує функцію легітимації та підсилення раціонального аргументу. При цьому пафос-стратегія свідомо редукована відповідно до жанрових норм.

Стаття під заголовком «*Was bedeutet der Stopp der US-Waffenlieferungen an die Ukraine?*» [spiegel.de, 03.03.2025] вирізняється аналітичною глибиною й спрямованістю на раціональне пояснення міжнародної ситуації, що виникла після зупинки американських поставок зброї Україні. Уже в підзаголовках і вступному абзаці подія подається як предмет політичного аналізу, наприклад: „*Der Stopp der Rüstungshilfen wirft grundlegende Fragen zur künftigen Sicherheitsarchitektur Europas auf*“, де термін ***Rüstungshilfen*** функціонує як елемент точного позначення політичної дії. Аналогічно в реченні „*Die Entscheidung könnte langfristige Folgen für die Zivilbevölkerung haben*“ слово ***Zivilbevölkerung*** вбудована у причинно-наслідкову модель оцінки наслідків, а не в емоційно-оцінний контекст.

Синтаксична організація тексту ґрунтується на розлогіх пояснювальних конструкціях, що формують логічну послідовність викладу: „*Weil die bisherigen Lieferungen ein zentrales Element der Verteidigungsstrategie waren, stellt sich die*

Frage, welche Alternativen nun bleiben“; „Denn ohne zusätzliche Unterstützung könnten bestehende Frontlinien instabil werden“; „Ob die Entscheidung revidiert wird, hängt von innenpolitischen Debatten in den USA ab“. Такі конструкції чітко структурують аргументацію та забезпечують домінування лінгвориторичної логос-стратегії, оскільки кожен тезис пояснюється через раціональні зв'язки між причиною, умовою та наслідком.

Етос-стратегія в аналізованому матеріалі виконує підтримувальну функцію, легітимізуючи запропоновані логічні висновки. Це проявляється, зокрема, в апеляції до експертних оцінок і статусу медіа як аналітичного джерела: *„Nach Einschätzung mehrerer Sicherheitsexperten könnte der Schritt Washingtons die strategische Balance verändern“.* В аналізованій статті довіра до джерела підсилює раціональну аргументацію, але не замінює її.

Пафосний компонент використовується обмежено й не виходить за межі аналітичного стилю, наприклад у формулюванні *„Die Entscheidung könnte ernste Folgen für die Stabilität der Region haben“*, де словосполучення *ernste Folgen* лише маркує серйозність ситуації, не перетворюючи текст на емоційно забарвлений. У такий спосіб логос залишається домінантною лінгвориторичною стратегією, тоді як етос забезпечує довіру до джерела, а пафос виконує мінімальну сигнальну функцію.

Стаття під назвою *«Trump sieht sich bereit für weitere Russland-Sanktionen»* [faz.de, 09.09.2025] побудована у класичному телеграфному стилі, характерному для коротких міжнародних повідомлень. Текст є максимально стислим і майже повністю спирається на прямі висловлювання політичного діяча, що зумовлює специфіку риторичного впливу. Зокрема, відповідь Дональда Трампа *„Ja, das bin ich“* подається без додаткових пояснень або коментарів і функціонує як головний смисловий акцент матеріалу, навколо якого вибудовується все повідомлення.

Домінуючою в аналізованому тексті є лінгвориторична етос-стратегія, адже саме авторитетність мовця – президента США – визначає переконливість і вагу повідомлення. Це простежується, наприклад, у формулюванні *„Trump sagte, er sei bereit, weitere Sanktionen zu verhängen“*, де інформаційна цінність

ґрунтується не на аргументації, а на статусі джерела. Продуцент новинного повідомлення зводить власну роль до мінімуму, уникаючи оцінної лексики та інтерпретаційних вставок, що практично повністю нейтралізує пафосний компонент.

Лінгвориторична логос-стратегія представлена лише імпліцитно – у вигляді натяку на невизначеність змісту й часових рамок можливих санкцій, наприклад у конструкціях на кшталт „*Details nannte Trump nicht*“ або „*Jeder Zeitpunkt und Umfang blieb er vage*“. Такі формулювання фіксують відсутність чіткої аргументаційної схеми, але не компенсують її повноцінною логічною структурою.

Таким чином, у міжнародному контексті цей матеріал FAZ реалізує комунікативну модель новинного повідомлення, у якій лінгвориторична етос-стратегія фактично заміщує як емоційне залучення, так і розгорнуте логічне пояснення, а вплив на аудиторію досягається насамперед через апеляцію до політичного статусу мовця.

Таким чином, новинний матеріал побудований на домінуванні лінгвориторичної логос-стратегії, що забезпечує раціональну й фактологічну подачу інформації, тоді як етос виконує допоміжну функцію підтвердження достовірності джерел, а пафос зведений до мінімуму.

Аналіз міжнародних новинних матеріалів засвідчив, що у їхній риторичній побудові реалізується взаємодія логос-стратегії та етос-стратегії. У *Süddeutsche Zeitung* лінгвориторична етос-стратегія реалізується через апеляцію до офіційних документів та урядових джерел. У випадку *DER SPIEGEL* етос реалізується через експертну позицію самого видання: аналітичні пояснення складної ситуації легітимізують повідомлення та підкріплюють його авторитетом. У *FAZ* етос втілюється у прямому цитуванні політичного лідера, де сила риторичного впливу ґрунтується на статусі мовця, а журналістська інтерпретація мінімізована.

Таким чином, незалежно від жанрової специфіки та способу подачі, ці матеріали об'єднують те що, логос-стратегія підтримується в них етос-стратегією,

адже довіра до джерел та їхня легітимність набувають більшої ваги, ніж емоційна експресія (Див. Таблицю 3.2.2).

Таблиця 3.2.2: Форми реалізації лінгвориторичної етос-стратегії в новинах про міжнародні події

Форма реалізації етосу	Приклад реалізації у новинному дискурсі	Риторичний ефект	Жанрова специфіка
Посилання на офіційні джерела	Формули на кшталт „ <i>laut Angaben der EU-Kommission</i> “, „ <i>in Brüssel hieß es</i> “	Легітимізує інформацію, створює довіру до повідомлення	Інформаційні повідомлення про рішення урядів та інституцій
Прямі цитати політичних діячів	Висловлювання канцлера, президента, голови ЄК („ <i>Wir reagieren gemeinsam und entschieden...</i> “)	Посилює авторитетність, персоніфікує повідомлення	Новини з акцентом на політичні заяви та дипломатичні виступи
Апеляція до інституційного авторитету	Посилання на урядові документи, позиційні папери, рішення парламенту	Створює образ «спокійного авторитету», підкреслює офіційність	Аналітичні матеріали, міжнародні огляди, новини про санкції

Джерело: сформовано автором

3.2.3. Взаємодія логос-стратегії, етос-стратегії та пафос-стратегії. У межах аналізу взаємодії лінгвориторичних стратегій у зазначеному матеріалі насамперед слід наголосити на домінуванні логос-стратегії, яка визначає загальну організацію новинного повідомлення. Стаття під заголовком „*EU verschärft Sanktionen gegen Russland*“ [<https://www.sueddeutsche.de/>, 23.03.2024] присвячена черговому пакету економічних санкцій Європейського Союзу проти Російської Федерації у відповідь на ескалацію війни в Україні та вибудована за принципом раціонального пояснення політичних рішень. Лінгвориторична логос-стратегія в аналізованому тексті реалізується передусім через чітку причинно-наслідкову аргументацію, що простежується у складнопідрядних конструкціях із каузальними сполучниками. Зокрема, у тексті зазначається: „*Da Russland trotz mehrerer diplomatischer Initiativen keine Deeskalation zeigt, sei der neue Sanktionskatalog notwendig*“ [<https://www.sueddeutsche.de/>, 23.03.2024], де за допомогою сполучника *da* санкційні заходи подаються як логічно обумовлений

наслідок відсутності деескалації. Таким чином, політичне рішення постає не як оцінне або емоційне, а як раціонально вмотивоване.

Раціональний характер повідомлення підсилюється також використанням конкретних кількісних даних. Так, у статті вказується: „*Die neuen Sanktionen betreffen rund 120 Unternehmen aus dem Energiesektor*“ [https://www.sueddeutsche.de/, 23.03.2024], що дозволяє точно окреслити масштаби санкцій і переводить дискурс у площину перевірюваних фактів. Подібні статистичні уточнення виконують функцію логічного доказу, який підкріплює аргументаційну схему тексту.

Лінгвориторична етос-стратегія в аналізованому матеріалі має підтримувальний характер і спрямована на легітимацію логічних висновків. Вона реалізується через апеляцію до інституційних джерел, зокрема у формулюваннях на кшталт „*laut Angaben der EU-Kommission*“ та „*in Brüssel hieß es*“, які фіксують офіційну позицію Європейського Союзу. Крім того, у тексті наводиться пряма цитата голови Європейської комісії: „*Wir reagieren gemeinsam und entschieden – in der Einheit liegt unsere Stärke*“ [https://www.sueddeutsche.de/, 23.03.2024], що формує образ інституційної єдності та підсилює довіру до ухвалених рішень. Водночас ці елементи не замінюють логічну аргументацію, а лише підтверджують її авторитетним джерелом.

Пафос-стратегія в цьому матеріалі є обмеженою. Вона реалізується через окремі експресивні лексико-стилістичні одиниці, зокрема у словосполученнях „*massive wirtschaftliche Folgen*“, „*harter Kurs*“, „*zunehmender Druck*“ та „*ein beispielloser diplomatischer Bruch*“, які використовуються для окреслення серйозності міжнародної ситуації. Наприклад, описуючи наслідки санкцій, продуцент новинного тексту зазначає про „*massive wirtschaftliche Folgen*“, акцентуючи масштаб можливих економічних змін, однак ці одиниці не порушують загальної нейтральності викладу і не трансформуються у самостійну емоційну стратегію.

Отже, в аналізованій статті спостерігається чітка ієрархія лінгвориторичних стратегій, у якій домінує логос-стратегія, що формує

раціональний каркас повідомлення. Етос-стратегія виконує функцію інституційності та підсилення довіри до викладених аргументів, тоді як пафос слугує лише фоновим засобом контекстуалізації складної міжнародної ситуації.

Для глибшого розуміння специфіки реалізації лінгвориторичних стратегій у німецькомовних новинах доцільним є порівняння двох матеріалів провідних ЗМІ – *Tagesschau.de* та *Süddeutsche Zeitung*. Обидва тексти присвячені ключовим аспектам міжнародного реагування на ситуацію в Україні, однак відрізняються способом риторичної організації повідомлення та співвідношенням стратегій логосу, етосу й пафосу.

Текст статті „*Scholz kündigt weitere Waffenlieferungen an die Ukraine an*“ [tagesschau.de, 13.02.2024], опублікований на сайті tagesschau.de, демонструє чітко виражене домінування лінгвориторичної логос-стратегії, що відповідає стандартам суспільного мовника. Повідомлення вибудоване за принципом раціональної фіксації фактів і офіційних рішень без їхньої інтерпретації. Уже в заголовку використано дієслово мовлення *anündigen*, яке маркує інформативний характер матеріалу й сигналізує про передачу офіційної позиції без авторської оцінки.

На лексичному рівні логос-стратегія реалізується через системне використання нейтральних дієслів мовлення, які структурують текст як послідовний звіт. Наприклад, у статті зазначається: „*Bundeskanzler Olaf Scholz kündigte an, dass Deutschland weitere Waffen an die Ukraine liefern werde*“ [tagesschau.de, 13.02.2024], де інформація подається з чітко окресленим джерелом і без додаткових оцінних компонентів. Аналогічну функцію спостерігаємо у реченні: „*Scholz betonte, dass die Unterstützung der Ukraine fortgesetzt werde*“. Тут сполучник *dass* формує логічно завершену пропозицію та забезпечує причинно-наслідкову зв'язність викладу.

Синтаксична організація матеріалу також підпорядкована логос-стратегії: переважають короткі або помірно розгорнуті прості речення, що сприяють швидкому сприйняттю інформації. Така лаконічність створює ефект оперативності та фактологічної точності, характерний для новинного формату

Tagesschau. Причинно-наслідкові зв'язки подаються імпліцитно, без розлогих пояснень, що знову ж таки відповідає логіці інформування, а не переконання через емоції.

Пафос-стратегія в аналізованому тексті представлена мінімально й має допоміжний характер. Наприклад, словосполучення „*ein klares Signal an Moskau*“ [tagesschau.de, 13.02.2024] виконує функцію слабкого емоційного маркера, який підкреслює політичну значущість рішення, при цьому не надає драматизації. Цей елемент радше актуалізує політичний контекст, ніж викликає емоційну реакцію.

Лінгвориторична етос-стратегія також має підтримувальний характер і реалізується через апеляцію до інституційного авторитету. Посилання на федерального канцлера як джерело інформації автоматично забезпечує високий рівень довіри, проте етос не витісняє логос, а лише підтверджує достовірність поданих фактів.

Отже, аналізований матеріал Tagesschau.de демонструє модель міжнародного новинного повідомлення з домінуванням логос-стратегії, у якій інформація подається як ланцюг перевірених фактів і офіційних заяв. Етос-стратегія виконує функцію інституційної легітимації, тоді як пафос вживається стримано. Саме така ієрархія стратегій забезпечує нейтральність, стандартизованість і високу інформативність новинного дискурсу суспільного мовника.

На відміну від попередньо проаналізованого матеріалу Tagesschau.de, стаття Süddeutsche Zeitung від 23 березня 2024 року під заголовком „*EU verschärft Sanktionen gegen Russland*“ [https://www.sueddeutsche.de/, 23.03.2024] характеризується більш розгорнутою аналічною структурою. В цьому випадку домінуючою залишається лінгвориторична логос-стратегія. Текст вибудовано за принципом раціонального пояснення політичних рішень, що реалізується насамперед через складнопідрядні речення зі сполучниками *weil, da, obwohl*. Вони формують чіткі причинно-наслідкові зв'язки між діями Російської Федерації та санкційною реакцією Європейського Союзу. Наприклад, у статті

зазначається: „*Da Russland trotz internationaler Bemühungen keine Bereitschaft zur Deeskalation zeigt, verschärft die EU ihren Sanktionskurs*“ [<https://www.sueddeutsche.de/>, 23.03.2024]. У наведеному прикладі логос-стратегія реалізується через експліцитне пояснення мотивації ухвалених рішень. Аналогічну функцію виконує речення: „*Obwohl die wirtschaftlichen Folgen für einzelne Mitgliedstaaten erheblich seien, halte die EU an den Maßnahmen fest*“, у якому аргументація ґрунтується на зіставленні можливих втрат і політичної необхідності санкцій.

Лексичний рівень тексту також підпорядкований логосу, оскільки навіть експресивні словосполучення функціонують як елементи раціонального обґрунтування. Так, у фрагменті „*Die Sanktionen hätten massive wirtschaftliche Folgen für den russischen Energiesektor*“ словосполучення *massive wirtschaftliche Folgen* не стільки емоціоналізує повідомлення, скільки підкреслює масштаб очікуваних результатів санкційної політики. Подібним чином речення „*Ein beispielloser diplomatischer Bruch zeichne sich ab*“ використовується для логічного маркування винятковості ситуації в міжнародних відносинах, а не для створення пафосного ефекту.

Лінгвориторична етос-стратегія в аналізованій статті виконує підтримувальну функцію й реалізується через системні посилання на інституційні джерела. Наприклад: „*Laut Angaben der EU-Kommission sollen die neuen Maßnahmen gezielt Schlüsselbereiche der russischen Wirtschaft treffen*“ [<https://www.sueddeutsche.de/>, 23.03.2024]. Крім того, етос посилюється прямими цитатами голови Єврокомісії: „*Wir handeln geschlossen und entschlossen, um weiteren Schaden zu verhindern*“.

Пафос-стратегія в цьому матеріалі присутня лише в обмежено. Емоційно забарвлені лексеми та метафори інтегруються в логічну аргументацію, не зсуваючи фокус із раціонального пояснення.

Таким чином, у статті *Süddeutsche Zeitung* домінує лінгвориторична логос-стратегія, яка реалізується через причинно-наслідкові схеми типу «дії Росії → рішення ЄС → очікувані наслідки». Етос-стратегія підтримує логос на рівні

легітимації джерел і довіри до інформації. Зі свого боку, пафос відіграє другорядну роль і слугує лише фоновим засобом актуалізації значущості подій. Така взаємодія стратегій забезпечує аналітичний характер матеріалу й відповідає жанровим стандартам якісної міжнародної журналістики. Різниця у подачі міжнародних подій у матеріалах *Tagesschau.de* та *Süddeutsche Zeitung* зумовлюється передусім редакційною політикою й жанровими особливостями обох видань. *Tagesschau.de* як офіційний портал німецького громадського мовника ARD орієнтується на широку аудиторію та має на меті забезпечення максимально нейтрального інформування. Це пояснює використання коротких простих речень, офіційно-нейтральної лексики та мінімальної експресії. Основний акцент робиться на точній передачі фактів, тоді як оцінка подій залишається на розсуд реципієнта. Натомість *Süddeutsche Zeitung* позиціонує себе як аналітичне видання, орієнтоване на реципієнта, готового до глибшого занурення у контекст. Тут домінує складніший синтаксис із підрядними конструкціями, вживаються експресивні словосполучення та метафори, що створюють більш драматичний ефект. Таким чином, повідомлення набуває не лише інформативного, а й інтерпретаційного характеру: читач отримує не лише факт, а й пояснення його значення та можливих наслідків. У Таблиці 3.2.1. представлена порівняльна характеристика лінгвориторичних стратегій.

Таблиця 3.2.3: Порівняльна характеристика лінгвориторичних стратегій у новинних матеріалах (*Tagesschau.de* vs *Süddeutsche Zeitung*)

Критерій порівняння	<i>Tagesschau.de</i>	<i>Süddeutsche Zeitung</i>
Жанровий формат	Класичне інформаційне новинне повідомлення	Аналітично орієнтований новинний матеріал
Комунікативна мета	Оперативна передача фактів без інтерпретації	Раціональне пояснення причин і наслідків політичних рішень
Домінуюча лінгвориторична стратегія	Логос	Логос
Реалізація логос-стратегії	Короткі прості речення, лінійна структура повідомлення, нейтральні	Складнопідрядні конструкції зі сполучниками <i>weil, da, obwohl</i> ;

Критерій порівняння	Tagesschau.de	Süddeutsche Zeitung
	дієслова мовлення (<i>ankündigen, betonen, anfügen</i>)	розгорнуті причинно-наслідкові схеми
Типова логічна модель	«Факт → офіційна заява → подія»	«Дії Росії → санкційне рішення ЄС → очікувані наслідки»
Роль кількісних і фактологічних даних	Мінімальна, подається стисло і без коментарів	Використовується як аргумент раціонального обґрунтування політичних рішень
Етос-стратегія	Підтримувальна: посилання на офіційні заяви уряду, без персоналізованих оцінок	Підтримувальна, але інтенсивніша: цитати інституцій ЄС, офіційних осіб, пряма мова Урсули фон дер Ляєн
Функція етосу	Підтвердження достовірності інформації	Легітимація ухвалених рішень і формування образу інституційної єдності
Пафос-стратегія	Мінімалізована, майже нейтралізована	Обмежена, інтегрована в логічну аргументацію
Приклади пафосних маркерів	<i>ein klares Signal an Moskau</i>	<i>massive wirtschaftliche Folgen, ein beispielloser diplomatischer Bruch</i>
Функція пафосу	Слабка актуалізація значущості події	Підкреслення масштабності наслідків без емоційної ескалації
Загальний риторичний ефект	Максимальна нейтральність і інформаційна прозорість	Аналітична переконливість із контрольованим емоційним фоном
Тип домінування стратегій	Логос → етос → пафос	Логос → етос → пафос

Джерело: сформовано автором

Порівняльний аналіз показує, що в обох новинних матеріалах домінує лінгвориторична логос-стратегія, однак вона реалізується по-різному. У Tagesschau.de логос функціонує через максимальну редукцію інтерпретації та лінійну подачу фактів, тоді як у Süddeutsche Zeitung – через розгорнуту причинно-наслідкову аргументацію. В обох випадках етос-стратегія підтримує логос на рівні інституційної легітимності, а пафос залишається структурно непомітним і не визначає загальний вектор комунікативного впливу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Проведений аналіз німецькомовних новинних текстів, присвячених міжнародним подіям, засвідчив, що лінгвориторичний вплив у сучасному медійному дискурсі формується не ізольованим використанням окремих стратегій, а їх системною взаємодією. У всіх проаналізованих матеріалах простежується інтеграція логосу, етосу та пафосу, що забезпечує багатовимірність інтерпретації подій та підсилює комунікативну ефективність новинного повідомлення.

Домінантною в міжнародних новинах є лінгвориторична логос-стратегія, яка реалізується через фактологічну подачу інформації, причинно-наслідкові зв'язки, кількісні дані, пояснювальні синтаксичні конструкції та нейтральну лексику. Саме логос формує раціональний каркас новинного дискурсу, створюючи враження об'єктивності, прозорості та аналітичної виваженості повідомлення.

Лінгвориторична етос-стратегія виконує переважно підтримувальну функцію, підсилюючи логос за рахунок апеляції до авторитетних джерел, інституцій, офіційних осіб та статистичних даних. Етос забезпечує довіру до інформації, легітимізує викладені факти та сприяє сприйняттю запропонованої інтерпретації як достовірної та соціально схвалюваної. Лінгвориторична пафос-стратегія у міжнародному новинному дискурсі представлена обмежено й функціонує переважно на фоновому рівні. Її реалізація здійснюється через експресивну лексику, метафори або оцінні словосполучення. Зазначені одиниці не порушують жанрових норм інформативності, а лише акцентують важливість або масштаб подій. Таким чином, пафос не домінує, а доповнює логічну аргументацію, не трансформуючи новину в емоційно забарвлений коментар. Частотність реалізації стратегій та їхню взаємодію у текстах новин про міжнародні події представлені у ДОДАТКУ Б.

Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що взаємодія логосу, етосу та пафосу в німецькомовних новинах про міжнародні події вибудовується за ієрархічною моделлю, де логос є центральною стратегією, етос забезпечує її легітимацію, а пафос виконує допоміжну функцію, апелюючи до емоцій. Саме

така структурована інтеграція стратегій дозволяє медіа одночасно інформувати, переконувати та спрямовувати інтерпретацію подій, зберігаючи баланс між нейтральністю та впливовістю новинного дискурсу.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження, присвяченого аналізу лінгвориторичних стратегій у німецькомовному новинному дискурсі про міжнародні події, можна сформулювати такі узагальнені висновки.

Встановлено, що лінгвістична риторика постає як міждисциплінарна галузь сучасного мовознавства, у межах якої вивчаються принципи й механізми реалізації мовного впливу через добір і комбінацію мовних одиниць різних рівнів – від лексико-семантичного до синтаксико-текстового. Вона інтегрує когнітивні, прагматичні, комунікативні та етичні аспекти мовлення, розглядаючи мову не лише як засіб передавання інформації, а й як інструмент переконання, аргументації, формування громадської думки та конструювання соціальної реальності. У межах медіадискурсу лінгвістична риторика забезпечує поєднання інформативної, впливової та емоційно-експресивної функцій, що робить її фундаментальним чинником ефективності журналістського тексту.

Виявлено, що новинні тексти у німецькомовному медійному просторі становлять окремий функціонально-жанровий різновид дискурсу, для якого характерні стандартизованість структури, стислість викладу, високий ступінь фактологічності та прагнення до комунікативної точності. Структурна модель «перевернутої піраміди» визначає організацію тексту, що включає заголовок, вступний абзац, основну частину та фонову інформацію. Кожен елемент виконує чітко окреслену риторичну функцію: заголовок концентрує увагу й задає тональність сприйняття, вступний абзац окреслює тему та формує початкову аргументацію, основна частина містить основні факти й логічні зв'язки, а фонові інформація виконує роль когерентного завершення.

Проведений аналіз мовного матеріалу засвідчив, що лінгвориторичний потенціал новинних текстів реалізується через системну взаємодію мовних одиниць різних рівнів, які виконують як інформаційні, так і перлокутивні функції.

Встановлено, що на лексичному рівні це виражається у доборі нейтральної, точної, але водночас імпліцитно оцінної лексики. На морфологічному та синтаксичному рівнях домінують безособові конструкції, пасивні форми, номіналізації, уживання *Konjunktiv I* як граматичного маркера дистанціювання. Зазначені засоби створюють ефект нейтральності, об'єктивності й узагальненості повідомлення. Своєю чергою, на текстовому рівні важливу роль відіграють причинно-наслідкові зв'язки, цитати, логічні переходи, які забезпечують когерентність, аргументативну послідовність і чітку організацію інформаційного потоку.

У методологічному аспекті дослідження спиралося на комплексний лінгвістичний і риторичний підхід, який дозволив поєднати кількісний і якісний аналізи мовного матеріалу. Використання методу контент-аналізу дало змогу виокремити основні риторично марковані одиниці, класифікувати їх за функціональними параметрами та визначити закономірності їхнього використання в різних жанрах німецькомовних новин.

Отримані результати підтверджують, що німецькомовний новинний дискурс про міжнародні події ґрунтується на трикомпонентній системі лінгвориторичних стратегій. Центральне місце у структурі міжнародних новин посідає лінгвориторична логос-стратегія, яка забезпечує раціональність і структурованість викладу. Вона реалізується через фактичну аргументацію, послідовні причинно-наслідкові зв'язки, кількісні показники та синтаксичні засоби пояснення, що формують у реципієнта уявлення про об'єктивний і неупереджений характер поданої інформації.

Разом із тим ефективність логос-стратегії значною мірою посилюється етос-стратегією, яка функціонує як механізм підтвердження достовірності повідомлення. Апеляція до офіційних інституцій, експертних джерел і статистичних даних не створює самостійного смислового центру, але сприяє сприйняттю інформації як авторитетної та легітимної.

Своєю чергою, пафос-стратегія у проаналізованих новинних текстах має обмежений характер і не порушує жанрової нейтральності. Її роль полягає у

помірному емоційному акцентуванні значущості подій шляхом використання окремих оцінних лексем або метафоричних елементів, які залишаються підпорядкованими раціональному викладові.

Жанровий аналіз показав, що аналітичні статті поєднують логос і етос із помірним використанням пафосу, телеграфні повідомлення майже повністю орієнтовані на логос, тоді як інформаційні новини з офіційними джерелами поєднують логос і етос, утворюючи рівновагу між достовірністю та логічністю викладу. Саме така комбінація стратегій забезпечує комунікативну ефективність німецькомовного медіадискурсу та пояснює його стабільну довіру серед аудиторії.

Отже, німецькомовний міжнародний новинний дискурс можна охарактеризувати як риторично врівноважену систему, у якій логос виконує функцію смислового ядра, етос забезпечує довіру до джерела інформації, а пафос доповнює повідомлення на рівні інтерпретаційного фону. Така модель дозволяє медіа одночасно інформувати аудиторію та спрямовувати її сприйняття без виходу за межі стандартів професійної журналістики.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у поглибленому аналізі взаємозв'язку між лінгвориторичними засобами та когнітивними моделями сприйняття новинного тексту, а також у вивченні трансформацій риторичних стратегій у мультимедійному дискурсі, де змінюється сама природа мовного впливу та аргументативної структури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беззубова О. О. Німецькомовні новинні повідомлення з соціально-політичною складовою телерадіокомпанії MDR. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 22, т. 1. С. 80-85.
2. Боднар О. М., О. О. Кушнірчук. Лінгвориторична організація німецьких та українських медійних текстів. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2023. Вип. 59. Том 1. С. 131–136.
3. Васіна О. В. Огляд основних підходів до тлумачення новини як явища мас-медіа. Електронна бібліотека Інституту журналістики. URL : <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2397> (дата звернення: 11.11.2024)
4. Васюріна А. Мистецтво красномовства в працях Платона і Арістотеля. *Світогляд - Філософія - Релігія*. 2013. Вип. 4. С. 120-131.
5. Гончарова О. М. Екскурсійна лекція в елліністичному красномовстві: Філострати і Каллістрат. *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*. 2013. Вип. 1. С. 16-23.
6. Джиджора Є. В. Риторична маніпуляція прихильністю аудиторії у виступах впізнаваних спікерів. *Прикладна лінгвістика на Півдні України: здобутки і перспективи. Колективна монографія*. За ред. Н. Кондратенко. Вінниця: ТВОРИ, 2022. С. 38–43.
7. Діомідова О. Ю. Семіотичний та риторичний напрями в теорії комунікації. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9 : Сучасні тенденції розвитку мов*. 2015. №. 12. С. 40-45.
8. Досенко А. К., Гандзюк О. Сучасний медійний дискурс: підходи до типологізації. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія "Філологія. Соціальні комунікації"*. 2020. Т. 31 (70), № 4, ч.

4. С. 200-204.

9. Карпик М. І., Ярова А. Г. Лінгвориторичний потенціал німецькомовного рекламного дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2023. Вип. 60(1). С. 57-60.

10. Ковальчук О. Лінгвориторичні аспекти політичних промов сучасних американських лідерів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 42(1). С. 189-195.

11. Козуб Л. С., Довгань О. Л. Англomовний новинний дискурс у сучасному медіа просторі. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Філологічні науки*. 2018. Вип. 281. С. 271-277.

12. Лобода Ю. А. Лінгвориторична складова англійськомовного політичного дискурсу. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2013. Вип. 30. С. 150-156.

13. Маложон О. І. Судове красномовство: навички оратораю. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. Вип. 1. С. 19-22.

14. Міщенко Т. В., Лазаренко І. І., Апеляція до логосу при репрезентації українських біженців в англomовних новинних статтях Бі-Бі-Сі. *Література та культура Полісся. Вип. 110. Серія «Філологічні науки». № 25 / відп. ред. і упоряд. Г. В. Самойленко*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя. 2024. С.201-213 <https://doi.org/10.31654/2520-6966-2024-25F-111-201-213>.

15. Миколаєнко Н. М. Інформаційно-медійний простір: до проблеми фахової підготовки журналістів. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2021. № 1. С. 108-112.

16. Мунтян О. Лінгвориторичні стратегії впливу у професійному спілкуванні. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 67(2). С. 237-242.

17. Потапенко С. І. Тексти англomовних новин: руйнування жанрового канону? *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2019. Вип. 70. С. 64–77.

18. Потапенко С.І. Когнітивна медіа-риторика: буття конфлікту-кризи в

англомовних інтернет-новинах [монографія]. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2021. 299 с.

19. Публіцистика. Масова комунікація : медіа- енциклопедія / за заг. ред. В. Ф. Іванова. К. : Академія Української Преси, Центр вільної преси, 2007. 780 с.

20. Сацюк О.В. Вплив античної риторичної науки на сучасні політичні промови. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej3/txts/SOCIALNA/06-SACYUK> (дата звернення: 19.12.2024).

21. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище : методологія, архітектоніка, варіативність [На матеріалах сучасної газетної публіцистики] Київ : Київськ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка, 2002. 392 с.

22. Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті / за заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород : Закарпаття, 2007. 224 с.

23. Словник-довідник лінгвістичних термінів юного мовознавця / С. І. Дорошенко. Відп. ред., вступ. сл. О. О. Тележкіна. Х. : Вид-во Іванченка І. С., 2024. 400 с.

24. Талавіра Н. Моделі аранжування англомовних новинних текстів. *Синопсис: текст, контекст, медіа*. 2024. № 30(3). С. 197–205.

25. Фучила О. М. Медійна грамотність як невід’ємна риса суспільства знань XXI ст. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. 2020. № 1. С. 107-110.

26. Циганок О., Галаган В. Деякі форми рецепції Цицерона у підручнику з красномовства "Могилянський оратор" (1636). *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2019. № 14. С. 48-53.

27. Щербак О. М. Іронічний етос в німецькомовних інтернет-новинах: лінгвориторичний аспект. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер. : Філологічні науки (мовознавство)*. 2015. № 4. С. 202-206.

28. Щербак О. М. Вербалізація суспільних топосів у текстах німецькомовних інтернет-новин: лінгвориторичний аспект- *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. Вип. 9(1). С. 257-260.

29. Щербак О. М. Дискурс німецькомовних інтернет-новин : лінгвориторичний аспект : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 «Германські мови» / Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. Ніжин, 2016. 216 с.
30. Ярова А. Г., Степчук Ю. П. Риторичний потенціал порядку слів у текстах україномовних та англomовних новинних повідомлень. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Т. 27, № 2. С. 199-203.
31. Aristoteles. *Rhetorik*. München : Fink, 1995. 346 S.
32. Bayer G. *Nachrichtenjournalismus. Grundlagen und Praxis*. Wiesbaden : Springer VS, 2018. 240 S.
33. Burkhardt G. *Medientextsorten*. Berlin : de Gruyter, 2010. 192 p.
34. Charaudeau P. *Langage et discours*. Paris : Hachette, 2005. 223 p.
35. Dijk T. A. News Schemata. *Studying Writing. Linguistic approaches* / S. Greenbaum and Cooper (eds.). Beverly Hills, 140 CA : Sage, 1995. P. 155-186.
36. Fairclough N. *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London : Longman, 1995. 265 p.
37. Foucault M. *The Archaeology of Knowledge*. New York : Pantheon Books, 1972. 245 p.
38. Friedrich K. *Sprache in den Medien: Nachrichten und ihre sprachliche Struktur*. Berlin : De Gruyter, 2019. 210 S.
39. Grosse R. Sprachliche Normen als soziale Normen und ihre Bedeutung für die Verbreitung von Neologismen. *Linguistische Arbeitsberichte 18*. Leipzig, 2017.
40. Hanisch H. *Trickreiche Rhetorik 2100: Psychologische Gesprächsführung, manipulierende Darstellung, unaufdringliches Nudging*. Bonn: Books on Demand, 2015. 300 S.
41. Hepp A. *Medienkultur im digitalen Zeitalter*. Wiesbaden : Springer VS, 2022. 254 S.
42. Hepp A., Hasebrink U. *Medien und gesellschaftlicher Wandel*. Wiesbaden : Springer VS, 2022. 298 S.
43. Jäger S. Discourse and knowledge: Theoretical and methodological aspects of a critical discourse and dispositive analysis. *Methods of critical discourse*

analysis, 2001, Pp. 32-63.

44. Kalivoda G. Wissenschaftsbegriff, -geschichte der Rhetorik. Historisches Wörterbuch der Rhetorik. Band 10. Darmstadt: WBG, 2011. 1486 S.

45. Kleinsteuber H.-J. *Medienpolitik und Rundfunk in Deutschland*. Wiesbaden : Springer VS, 2019. 324 S.

46. Lemke W. *Digitale Transformation des Nachrichtenjournalismus*. Baden-Baden : Nomos, 2022. 215 S.

47. Lippmann M. *Journalistische Textsorten und ihre sprachlichen Merkmale*. München : UVK, 2020. 198 S.

48. Luginbühl M. *Medienkommunikation*. Tübingen : Narr, 2014. 276 p.

49. Pörksen B., Detjen J. *Die Kunst des Möglichen: Journalismus in der Demokratie*. München : DVA, 2021. 276 S.

50. Potapenko S., Shcherbak O. Conflict – Crisis Hierarchy in English News Discourse: Cognitive Rhetorical Perspective. *Research in Language*. 2020. Volume 18, Issue 4. Pp. 53–67.

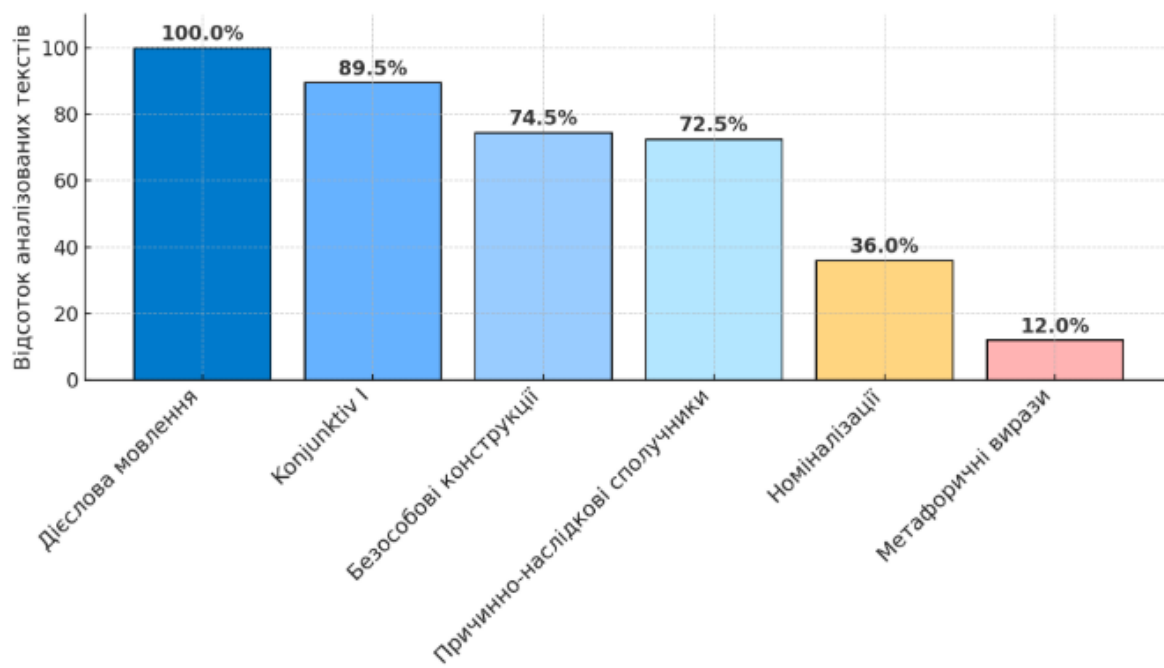
51. Schütte D. Das schöne Fremde. Angloamerikanische Einflüsse auf der Sprache der deutschen Zeitschriftenwerbung. *Studien zur Kommunikationswissenschaft*. Opladen, 2016. Bd. 16. S 409.

52. Soudry R. *Rhetorik – eine interdisziplinäre Einführung*. Heidelberg: Fink, 2006. 120 p.

53. van Dijk T. A. *Discourse as Structure and Process*. London : SAGE Publications, 1997. 320 p.

ДОДАТОК А

Діаграма: Частотність використання лексико-граматичних засобів у німецьких новинах по міжнародні події

Діаграма: Взаємодія лінгвориторичних стратегій у німецьких новинах про міжнародні події

